

Motiivi

3 • 2021 JHL – Julkisten ja hyvinvointialojen liitto

ASIAKASPALVELU

Palaute tuntuu kehossa

MIELI & TYÖ

Stressi ajaa eläkkeelle

LUE MYÖS

Ratikka
starttaa
Tampereella

Luurangon
innokas
oppipoika

Kiila
laddar
batterierna

JORMA UOTINEN

FLOPIT
OPIKSI

Ammattiala- FOORUMI

29.–30.10.2021 TAMPERE

Tähtiammatilaiset kohtaavat lokakuussa Tampereella!

JHL:n Ammattialafoorumi on vihdoinkin tulossa! Ammattialafoorumi järjestetään **29.–30. lokakuuta 2021 Tampere-talossa**. Mukaan pääsee 1000 vikkeliä JHL:n jäsentä ammatista ja asuinpaikasta riippumatta.

Ammattialafoorumissa **kuulet huippupuhujia ja juhlit iltagaalassa**. Ja tietenkin: kohtaat kasapäin muita alasi tähtiammatilaisia!

JHL:n Tähtiammatilaisten gaalassa palkitaan työn tähtitekijät.

Palkintojenjaon lisäksi luvassa on herkullinen illallinen. Tunnelmaa pitää yllä mainio houseband! **Ilta huipentuu** unohtumattomaan musiikkispektaakkeliin, kun lavan ottavat haltuun Krista Siegfrieds ja Pete Parkkonen!

Ilmoittaudu mukaan [jhl.fi/omajhl](https://www.jhl.fi/omajhl) Puolet paikoista on varattu, varmista paikkasi jo tänään!

Vuoden 2020 ilmoittautumiset ovat voimassa. Tapahtuma järjestetään vain, mikäli se koronatilanteen puolesta on turvallista.

Uusi jäsen -sarja alkoi

Jonathan Ndongala kertoo, miksi liittyi JHL:ään ja miksi se on hyvä liitto nuorille.

Palomiehille palkkasaatavia

JHL:n palomiesviisikko voitti kiistan puolen miljoonan palkkasaatavista.

Lastensuojelu kriisissä

Perheet tarvitsevat tukea, ja työntekijät uupuvat. Missä viipyvät koronarokotukset?

*– Retkeilijästä
jää luontoon vain
kengänjälki!*

PÅ SVENSKA

26

Montörer fortsätter göra hembesök.

45

Hantverk är unika identitetsmarkörer.

48

Rehabilitering ger ork och nya idéer.

8

Luontovalvoja Leo Parkosen kädessä pysyy niin kirves kuin harppikin.

SISÄLTÖ

28

18

20

6

Työntekijät kritisoivat aikeita pilkkoa HKL moneen yhtiöön.

18

JHL tarjosi kasvattajille työkaluja lasten tunne- ja turvataitoihin.

20

Anne-Maria Peltola rakentaa nukkekoteja ja minimaailmoita.

22

Konduktööri Markus Ollikainen ei päästä palautetta ihon alle.

28

Tanssija Jorma Uotinen luottaa virheistä oppimiseen.

34

JHL:n ekonomisti kertoo, miten palkat kehittyivät viime vuonna.

38

Yhä useampi jää mielenterveys-syistä ennenaikaiselle eläkkeelle.

45

Nina Brokvist stickar gärna sockor med brokigt mönster.

50

Kolumnisti Marja-Liisa Manka putosi jäihin ja sai palautemylläkän.

ENSI NUMEROSSA

Talouden ABC

Osatyökyky työssä

JHL:n mestarigolfaja

Arkeologi kokoaa palapeliä

Kolumni: Joonas Pesonen

TEKNISEN ALAN TÄRPIIT:

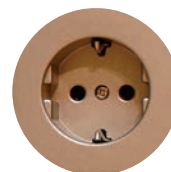
ISTUU KUIN HANSIKAS

Laavua rakentaessa ei pidä hötkyillä. Nurkkaliitos on tehtävä huolella, tietää luontovalvoja Leo Parkkonen. **Sivu 8**

ILOISTA KOLINAA

Mansen ratikkaan elämä käy toteen. Vaunut ovat kahteen suuntaan ajettavia ja täynnä huipputeknologiaa. **Sivu 14**

FÄRRE OLYCKOR

Felströmsskydd och jordade uttag har gjort elmontörers jobb säkrare. Noggrannhet är ändå en dygd i yrket. **Sida 26**

Onko mielenilmaus aina paikallaan?

SUOMEN PERUSTUSLAIN 13 pykälä mahdollistaa oikeuden mielenosoitukseen ja niihin osallistumiseen. Tästä perusoikeudesta huolimatta maamme on perustuslain 23 pykälän asetelmassa, jossa kansalaisten toimintaa voidaan rajoittaa.

Maaliskuun 20. päivänä Suomessa järjestettiin mielenosoitus valtiollaan asettamia rajoituksia vastaan. Mielenosoituksen perusteet olivat hatarat tilanteessa, jossa kansakunta on polvillaan näkymättömän ja nopeasti muuntautuvan viruksen edessä.

Poikkeusoloissa maan hallituksen ensisijainen tehtävä on suojella kansalaisten terveyttä ja turvallisuutta. Siksi kansalais- ja perusoikeuksiamme on rajoitettu jo reilun vuoden ajan keväästä 2020 alkaen.

Rajoittaessaan kansalaisten perusoikeuksia hallitus on noudattanut perustuslain pykälää 23. Se mahdollistaa perusoikeuksien tilapäiset poikkeukset normaalioloihin verrattuna, kun poikkeusolot on todettu ja kansakuntaa uhkaa vakava vaara, kuten nyt koronavirus. Poikkeuksia koskevat valtioneuvoston asetukset käsittelee ja päättää eduskunta.

Suomen sairaaloiden kapasiteetti alkaa olla äärimmillään. Hallitus pyrkii rajoituksilla turvaamaan ihmisten hengen ja terveydenhuollon toimivuuden kriisin keskellä. Toimet ovat kansalaisten suojaksi, ei kiusaksi. Kaikki eivät ole sisäistäneet koronakriisin vakavuutta kansalaisten terveydelle ja turvallisuudelle, vaan kansalaiset eri puolilla maapalloa ovat alkaneet kokoontua osoittamaan mieltään hallituksen rajoituksille.

On käsittämätöntä, miten koronakriisissä tietoisesti halutaan uhata yhteiskunnan turvallisuutta ja kansalaisten henkeä. Eikö parasta solidaarisuutta tällä hetkellä olisi se, että kaikki noudattaisivat maan hallituksen ohjeita? Näin hillitsisimme taudin leviämistä ja säästäisimme ihmishenkiä. Jaksakaamme vielä hetki, sillä kohta me kaikki olemme saaneet rokotteen.

Päivi Niemi-Laine, puheenjohtaja

200
tuhatta
jäsentä

JHL:N AMMATTIALAT

- Ravitsemis- ja puhtausalan ammattilaiset
- Kasvatuksen ja ohjauksen ammattilaiset
- Sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset
- Tietotyön ja hallinnon ammattilaiset
- Tekniikan ja liikenteen ammattilaiset
- Turvallisuuden ammattilaiset

Seuraava
lehti
ilmestyy
9.6.

Motiivi

VASTUULLISTA
JOURNALISMIA

Julkisten ja hyvinvointialojen liiton jäsenlehti / PL 101, 00531 Helsinki / motiivi-lehti@jhl.fi / motiivilehti.fi / Julkaisija Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry / Päätoimittaja Heidi Hänninen / Toimituspäällikkö, editoija Maarit Uusikumpu / Tuotanto-AD Kati Ahonen / Toimittajat Ulla Puustinen, Marina Wiik ja Samuli Launonen / Taitto ja trafikki Kati Ahonen puh. 010 7703 368 / Sähköposti: etunimi.sukunimi@jhl.fi / Aikakauslehtien Liiton jäsen / JHL:n yhdistysten kokousilmoitukset www.jhl.fi/toiminta/jarjestotoiminta/yhdistykset/laheta-tapahtuma / Medimyynti Saarsalo Oy, puh. 044 238 0511, santeri.selin@saarsalo.fi / LT2017, 196 025 / ISSN 1795-7249 (printti) / ISSN 2341-8540 (verkojulkaisu) / Paino PunaMusta, Forssa 2020 / Toimituksen tilaama tai sille tarjottu aineisto julkaistaan ehdolla, että aineistoa voidaan käyttää myös osana julkaisijan sähköisiä tai muita jakelukanavia. Lehti ei vastaa tilaamatta lähetettyjen kirjoitusten ja kuvien säilyttämisestä eikä palauttamisesta. Motiivi painetaan suomalaiselle paperille.

Kuinka käy HKL:n?

Helsingin kaupungin liikennelaitos (HKL) aiotaan yhtiöittää ja jakaa useampaan tytäryhtiöön, joihin voi tulla Helsingin lisäksi seudullisia omistajia.

Emoyhtiön työnimi on Kaupunkiraideliikenne Oy. Lisäksi on tarkoitus perustaa omat yhtiöt metro- ja muuta raideliikennöintiä ja kunnossapittoa varten sekä erillinen kalusto- ja varikkoyhtiö.

Yhtiöittämisspätös tehdään Helsingin kaupunginvaltuustossa luulta-vasti jo toukokuussa, ja yhtiö aloittaisi toimintansa vuoden 2022 alussa.

Henkilöstö siirtyisi yhtiöön liikkeenluovutuksella, eli vanhoina työntekijöinä, jolloin entiset työehdot säilyisivät.

Pääluottamusmies **Pekka Hirvosen** mukaan henkilöstö suhtautuu yhtiöittämiseen hyvin varauksellisesti.

- Työntekijöiden mielestä HKL tulisi säilyttää ehjänä. Se takaisi parhaiten hyvän ja säännöllisen liikenteen tuottamisen ja henkilöstön työsuhteen ehtojen säilymisen, hän sanoo.

Henkilöstö kritisoi myös kiirettä, jolla yhtiöittämistä valmistellaan.

- Ennen kuin yhtiöittämisestä päätetään, pitää varmistaa, että henkilöstön oikeus työsuhteasuntoihin säilyy myös jatkossa, sanoo Hirvonen.

HKL työllistää noin 1200 henkilöä, josta noin 800 on JHL:n jäseniä.

– Lasikatot ja liimalattiat ovat edelleen naisten urapolkujen esteenä. Lähde: Työterveyslaitoksen blogi 8.3.2021

Pörssissä kuohui, eläkkeet kuitenkin turvassa

Koronavuosi 2020 sekoitti pörssit ja vaikutti työeläkeyhtiöiden ja -laitosten sijoituksiin.

Julkisen sektorin eläkevakuuttaja Keva selvisi vuodesta kuivin jaloin. Sen sijoitustuotot kasvoivat 4,7 prosenttia, ja salkun koko oli vuoden lopussa 58 miljardia euroa. Kasvua edellisvuoteen oli 2,7 miljardia.

Parhaaseen tulokseen ylsi Ilmarinen, jonka sijoitukset tuottivat peräti 7,1 prosenttia. Sen eläkevarallisuus oli vuoden lopussa 53,3 miljardia euroa.

Työeläkeyhtiö Elo kasvatti eläkevarallisuuttaan 3,6 prosenttia ja neljänneksi jäänyt Varma 2,8 prosenttia.

Sananvapaus ei toteudu työpaikalla

Keskimäärin joka neljännellä työpaikalla (23 %) työnantaja on rajoittanut perusteettomasti työntekijöiden ja luottamushenkilöiden oikeutta kertoa näkemyksiään työpaikkaa koskevista asioista julkisesti. Julkisella sektorilla näin tapahtuu hiukan harvemmin, noin joka viidennellä työpaikalla.

Yleisin tapa rajoittaa työntekijöiden sananvapautta on työpaikkaa koskevien asioiden kommentoinnin kieltäminen sosiaalisessa mediassa. Lisäksi työnantaja saattaa estää työntekijää osallistumista mediahaastatteluihin tai vaatia niiden etukäteistarkastusta.

Myös toimittajilta on toisinaan eväty pääsy työpaikalle ja työntekijältä kielletty mielipidekirjoitusten laatiminen.

Lähde: SAK:n luottamusmieskysely

2/3

Yi puolella työpaikoista on ohjeet asioiden käsittelyyn julkisuudessa.

6%

Työntekijän julkisesti esittämät mielipiteet johtavat harvoin potkuihin.

825

Kyselyyn vastasi 825 luottamusmiestä julkiselta ja yksityiseltä sektorilta.

Jyväskylä perui jättilomautukset

Jyväskylän luopuu suunnitelmistaan lomautuksista, jotka uhkasivat varhaiskasvatusta, koulunkäynninohjaajia sekä kaupunginteatterin ja sinfoniaorkesterin henkilökuntaa.

Tarvittavat säästöt on löydetty vapaaehtoisin keinoin. Henkilöstö on vaihtanut lomarahoja vapaaksi ja pitänyt palkattomia vapaita. Lisäksi työntekijät ovat olleet valmiita siirtymään toisiin tehtäviin kaupungin sisällä.

Viime kesäkuussa kaupunki ilmoitti hurjista säästötavoitteista, jotka olisivat tarkoittaneet jopa 180 henkilön irtisanomista.

Työnantajan ilmoituksesta käynnistyi JHL:n Järkeä Jyväskylä -kampanja, johon sisältyi muun muassa kaksi lakkoa viime loka-marraskuussa. Aktiivisuus kannatti!

Sodankylä maksaa rästilisät tilille

Sodankylän kunta maksaa työntekijöille takautuvasti usealta vuodelta maksamatta jääneitä henkilökohtaisia lisiä. Saajina on 601 kv-tessin piirissä olevaa työntekijää, joista noin 130 on JHL:n jäseniä.

Työehtosopimuksen mukaan työnantajan pitää maksaa henkilökohtaisia palkanlisiä 1,3 prosenttia koko palkkasummasta. Sodankylässä lisät ovat jääneet rästiin vuodesta 2014 lähtien.

– Vasta järjestöjen yhteinen neuvottelupyyntö syksyllä 2018 sai aikaan vipinää, kertoo pääluottamusmies **Krista Korvanen**.

Lisän suuruus on 1240 euroa/henkilö. Se maksetaan huhtikuun palkan yhteydessä niille vakituisille ja määräaikaikäisille, joiden työsuhde oli voimassa 1. helmikuuta 2021.

Potin kokonaissumma on 745 000 euroa.

Liitot tuomittiin maksumiehiksi

Työtuomioistuin on määrännyt JHL:n, Ammattiliitto Jytyn ja Julkisen alan unioni JAU:n noin 37 000 euron hyvityssakkoihin. Syynä on työrauha- ja valvontavelvoitteen rikkominen.

Tuomio liittyy Oulussa viime syksynä järjestettyyn kahteen lakkoon, joilla vastustettiin kaupungin ateria- ja puhtauspalvelujen ulkoistamista ja työehtoshoppailua. Lakkojen piirissä oli noin 2 000 liittojen jäsentä.

Järjestöt vaativat, että kaupunki peruuttaa ulkoistamissuunnitelmat ja palvelut säilytetään kaupungin omana työnä.

Ulkoistamisen seurauksena noin 300 työntekijän palkat ja muut työehdot heikkenevät.

pääluottamusmies

Eija Paananen

Vastuulliset ja turvalliset kuntapalvelut

varhaiskasvatuksen lastenhoitaja/
ryhmäperhepäivähoitaja

Anita Vihervaara

Vaikutan mieluummin kuin valitan

Maksaneet: Anita Vihervaara ja Eija Paananen

Helsingin sosialidemokraati

**HYVINVOIVA,
VASTUULLINEN JA
KIEHTOVA TAMPERE**

Sairaalanuovos, FT
Kuntavaaliedokas
Tampere

**Rauno
Ihalainen**

RAUNOIHALAINEN.COM

RAUNOIHALAINEN
RAUNOIHALAINEN

Millintarkkaa työtä

KAHTEN PEKKAAN. Luontovalvojat Markus Parviainen (vas.) ja Leo Parkkonen rakentavat kotilaavua Metsähallituksen varastoalueella Pienen Haukiveden rantamaisemassa.

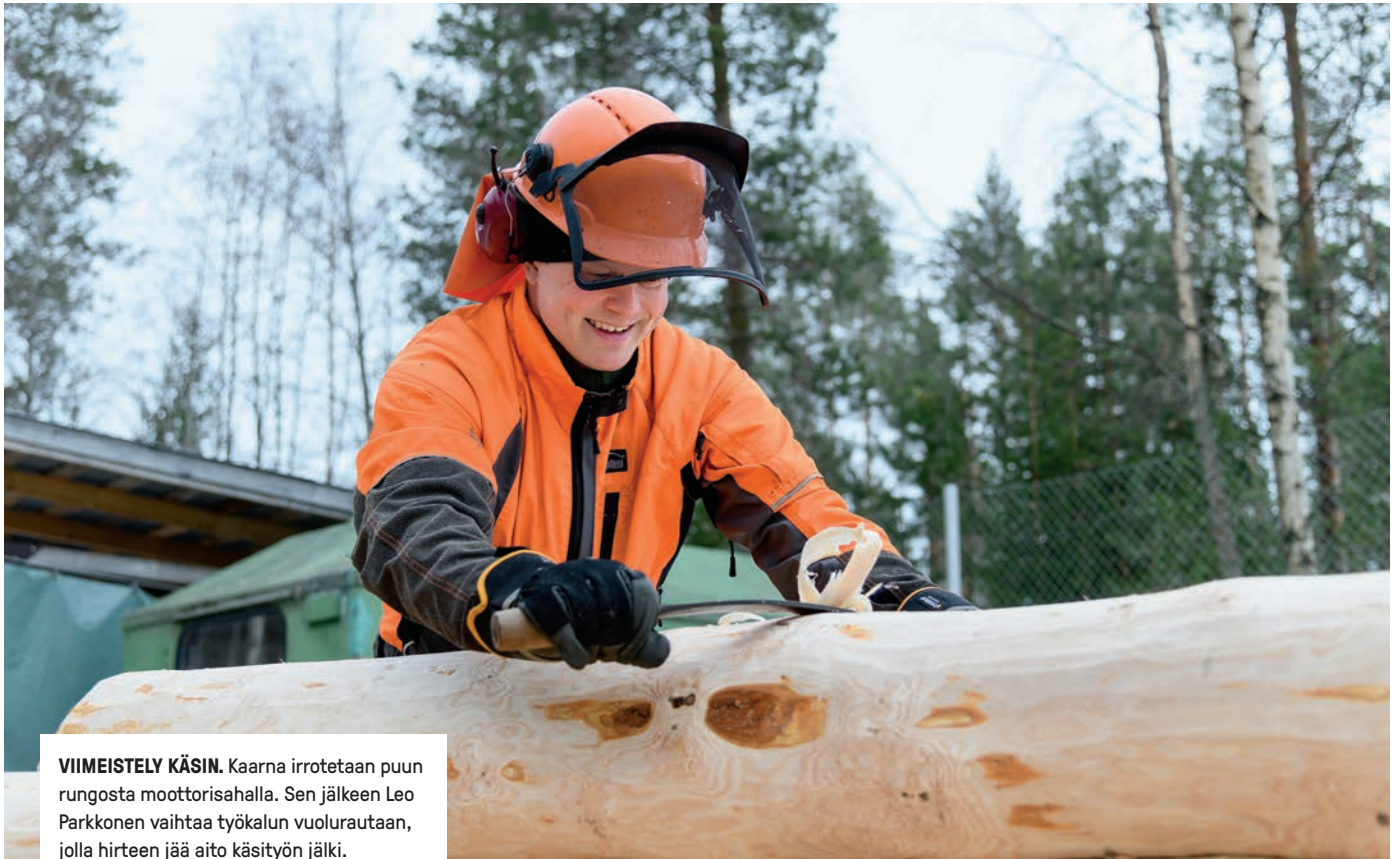

Luontovalvojasta on moneksi. Kesäisin hän huoltaa kansallispuistojen retkeilyreittejä ja neuvoo kävijöitä. Talvisin hän tarttuu moottorisahaan ja rakentaa kotilaavun retkeilijöiden iloksi.

teksti Ulla Puustinen kuvat Markku Tissarinen ja Kati Ahonen

VIIMEISTELY KÄSIN. Kaarna irrotetaan puun rungosta moottorisahalla. Sen jälkeen Leo Parkkonen vaihtaa työkalun vuolurautaan, jolla hirteen jää aito käsityön jälki.

Titityt! Eletään maaliskuun puoltaväliä, ja talitintti laulaa kevättä kuusenlatvuksessa. Pian pikkulinnun viserrys peittyy tasaiseen rummutukseen - liekö soitimelle valmistautuva pohjantikka? Sitten luonnonrauha rikkoutuu, ja äänimaiseman täyttää moottorisahan yksitoikkoinen pärinä ja papatus.

Ääni kuuluu hirsityömaalta, joka sijaitsee Pienen Haukiveden rantamaisemassa, noin 30 kilometriä Savonlinnasta pohjoiseen. Metsähallituksen Saimaan alueen kenttätiimi, **Leo Parkkonen** ja **Markus Parviainen**, pätkii mäntyjä, vuolee kaarnaa niiden kyljestä ja rakentaa kotalaavua.

- Työ on melkein millintarkkaa. Nurkkaliitos on tehtävä huolella, jotta ylempi hirsi istuu alemman päälle kuin hansikas, sanoo Parkkonen.

Kun viimeinen seinähirsi on paikallaan, pitää kaksikko tuumaustauon ja pohtii mihin kulmaan katon voisi rakentaa.

- Tästä ei tehdä kirkkoa. Liian jyrkkä katto erottuu ikävästi maisemasta, sanoo Parkkonen, ja Parviainen nyökyttelee.

Yksiön kokoisen kotalaavun on määrä valmistua kevään korvalla, sillä heti jäiden sulettua hirret numeroidaan, rakennelma puretaan ja puut ja valmis katto siirretään huoltoaluksella Koloveden Lohilahteen. Siellä se pystytetään uudelleen.

- Lohilahdessa on retkisatama, ja laavu tarjoaa hyvän levähdys- ja makkaranpaistopaikan kansallispuistossa retkeileville, sanoo Parkkonen.

Veneistä hydrokoptereihin

JHL:läinen Parkkonen on työskennellyt kymmenen vuotta Metsähallituksen luontovalvojana Savonlinnassa. Kolmi-jäseninen kenttätiimin toimialueeseen kuuluu usean kunnan alueelle leviittäytyvät Koloveden ja Linnansaaren kansallispuistot sekä Pihlaja- ja Puruveden ja Kermajärven ja Siikalahden luonnonsuojelunalueet.

- Kesäaikaan huollossa on noin 50 kohdetta, ja silloin pyrimme olemaan mahdollisimman paljon maastossa ja retkeilijöiden käytettävissä. Näkyvyys on myös asiakasturvallisuutta lisäävä tekijä.

Sipoonkorven kansallispuiston ulkokäymälöihin viedään vessapaperitkin valmiiksi, mutta Kolovedellä ja Linnansaaren kävijöitä ei hemmotella huussipaperilla.

- Muuten kyllä hypätään joka paikkaan. Käymme siirtämässä polulle kaatuneen puun ja rantavedessä mätänevän eläimenruhon ja korjaamassa ja huoltamassa rappuja, laitureita ja muita kansallispuistojen rakennelmia.

Huollon kannalta Koloveden ja Linnansaaren puistot ovat haasteellisia, sillä kohteet ovat laajalla alueella ja useimmiten veden ympäröimiä.

- Käytössä on laaja kirjo kulkupelejä: pakettiautoja, pieniä ja isompia veneitä ja huoltoaluksia, kelkkoja, mönkijöitä, jopa hydrokopteri norppien pesälaskentaa varten.

Kansallispuistot nosteessa

Kevät on luontovalvojille vuoden kiireisintä aikaa, sillä sesongin käynnistyessä juhannuksena kaiken on oltava valmiina.

- Vielä tänä kesänä hoidamme Saimaan vesialueen retkisatamien huussi- ja polttopuuhuollon. Ensi kesänä ne annetaan yksityisen urakoitsijan hoitoon, kertoo Parkkonen.

Linnansaaren kansallispuistossa yksityinen on vastannut perushuollosta jo muutaman vuoden, jotta Metsähallituksen oma henkilökunta on voinut keskittyä muiden kiinteiden rakennelmien kunnossapitoon ja vanhojen uusimiseen.

- Reiteistä pyritään rakentamaan entistä helppokulkuisempia ja mahdollisuuksien mukaan esteettömiä, samoin laitureista, tulipaikoista ja vessoista.

Koronapandemia on lisännyt kansallispuistojen kävijämääriä. Viime vuonna Metsähallituksen hoidossa olevien

MILLILLEEN SOPIVA. Nurkkaliitoksen muotoiluun käytetään jyrsinkursoa. Myös harppi on välttämätön, jotta lopputulos on hyvä.

Muista retkietiketti

Kansallispuistot tarjoavat upeita retkeilykohteita ja luontoelämyksiä. Virkistyskäytön lisäksi valtion maille pystytetyillä puistoilla on toinenkin tarkoitus. Ne suojelevat uhanalaisia eläimiä ja takaavat luonnon monimuotoisuuden säilymisen. Siksi kansallispuistoissa samoilla on syytä noudattaa retkietikettiä.

Älä roskaa

Jos tuot eväät mukanas, vie käärepaperit ja muut roskat mennessäsi. Eräilijästä jää luontoon vain kengänjälki.

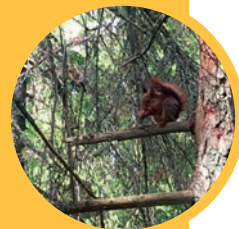
Käsittele tulta varoen

Tulenteko on sallittu vain merkityissä nuotiopaikoissa. Jos on metsä- tai ruohikko-palon vaara, ei tulta saa sytyttää lainkaan.

Ota iisisti

Kansallispuistoon ei tulla juhlimaan eikä möykkäämään. Nauti hiljaisuudesta ja luonnon omista äänistä, ja anna rauha myös muille kulkijoille.

Suosi reittejä

Suosi merkittyjä reittejä ja luontopolkuja etenkin pääkohteissa, joissa on paljon ihmisiä liikkeellä. Yöpymistä varten on telttailu-alueita, laavuja ja tupia.

Kunnioita luontoa

Vältä liikkumista Saimaan rantakinosten läheisyydessä, jotta norpat eivät häiriinny. Anna myös linnuille pesintärauhaa.

– Olo on heti rennompi, kun vetää päälle metsurin kampeet.

suojelualueiden ja asiakaspalvelupisteiden kokonaiskäyntimäärä oli 9,2 miljoonaa. Pelkästään kansallispuistoissa käyntikerrat kasvoivat 23 prosenttia edellisvuodesta.

Myös Kolovedellä käyntimäärä kasvoi peräti 18 prosenttia. Viime vuoden kokonaiskäyntimäärä oli lähes 20 000.

Kävijöiden lisääntyminen näkyi esimerkiksi Nuuskion kansallispuistossa metelöintinä, roskaamisena ja muuna häiriökäyttäytymisenä.

- Täälläpäin käyttäytyään paremmin. Se on korkeintaan yksi prosentti kävijöistä, joka pyrkii pilaamaan muiden maineen, sanoo Parkkonen.

Hiljaiseloa talvisin

Kansallispuistojen lisäksi luontovalvojille kuuluu alueen perinnebiotooppien hoito.

- Viime vuonna kaskesimme ja seuraavan kerran luultavasti 2022. Se on pitkä prosessi, sillä puut pitää kaataa jo edellis-kesänä, jotta ne ehtivät kuivua, kertoo Parkkonen.

Lisäksi luontovalvojat huolehtivat Linnansaaren vanhasta metsänvartijan torpasta ja parista Punkaharjulla sijaitsevasta kulttuuriperintökohteesta, ratavartijan ja palovartijan taloista.

- Palovartijan talolle valitaan joka kesä kymmenkunta lammaspaimenta tuhansien hakijoiden joukosta. On melkein helpompi voittaa lotossa kuin päästä paimeneksi!

– Lammaspaimeniksi on tuhansia hakijoita!

Talvisin puistoissa vietetään hiljaiseloa, sillä vain Linnansaareissa on huollettu luistelureitti. Yksi syy hiljaiseloon on norppa, jolle halutaan taata pesintärauha. Tosin luontovalvoja norppa työllistää myös talvisin, sillä varsinkin vähälumisina talvina he kolaavat vapaaehtoisten kanssa lunta rantatöyräille pesiä varten. Kuuttien synnyttyä he osallistuvat pesäinventointiin.

Kirjoituspöydän ääreen

Parkkosella on sekä metsurin että kirvesmiehen koulutus ja aiempaa työkokemusta kummastakin.

- On se kumma, miten olo on heti rennompi, kun päälle vetää metsurin kampeet, hän ihmettelee.

Tulevaisuudessa hirren veistolle on entistä vähemmän aikaa, sillä Parkkonen aloitti helmikuussa Metsähallituksen määräaikaisena suunnittelijana.

- Hiukan stressaa se, onnistuuko tiimi minun vanhoissa hommissa ja minä uudessa työssäni.

Suunnittelijan tehtäviin kuuluu muun muassa kansallispuistojen palveluvarustuksen kunnostus- ja ylläpitotoimien suunnittelua, töiden kilpailutusta, käyntimäärien laskentaa ja analysointia sekä työnjohtotehtäviä, viestintää ja työryhmätyöskentelyä.

- Päätin tarttua tilaisuuteen, kun sellainen osui kohdalle. Eipähän sitten jälkepäin tarvitse narista, että jätin sen käyttämättä.

Parkkonen ei kuitenkaan halua hautautua kokonaan kirjoituspöydän taakse vaan aikoo aina tilaisuuden tullen tarttua vuolurautaan ja moottorisahaan. □

AMMATTINA Luontovalvoja

KOULUTUS

metsä-, rakennus- tai ympäristöalan tutkinnot

TYÖEHTOSOPIMUS

Metsähallituksen tes (sopijat JHL ja Palta)

PALKKA

2 000–2 500 e/kk (säännöllisen työntekijän keskiarvo)

TYÖLLISYYSILANNE

kohtalainen

Luontovalvojat työskentelevät Metsähallituksen luontopalveluissa. Joissain paikoin nimike on puistomestari.

Luontovalvojen tehtäviin kuuluu kansallispuistojen ja muiden luonnonsuojelualueiden polkujen ja reittien sekä palveluvarustuksen (laavut ja muut yöpymistilat, nuotiopaikat, laiturit, porras- ja katselurakennelmat yms.) huolto, kunnostus ja rakentaminen.

Lisäksi luontovalvojat neuvovat tarvittaessa retkeilijöitä ja työskentelevät luonnon monimuotoisuuden ja kulttuuriperinnön säilyttämiseksi. Myös vieraslajien poisto ja perinnemaisemien ennallistaminen ja hoito kuuluvat luontovalvojen tehtäviin.

Työ on varsinkin itsenäistä, ja edellyttää soveltuvaa koulutusta esimerkiksi ympäristö-, metsä- tai rakennusalaalta ja/tai työkokemusta sekä taitoa käyttää työkaluja ja koneita. Myös hyvät yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot ovat tarpeen.

Metsähallituksen palveluksessa on myös erätarkastajia. He ovat lainvalvontaviranomaisia, joilla on poliisiin verrattavat oikeudet.

Luonto- ja ympäristöalan koulutukset ovat kysytyjä. Ammatillisista oppilaitoksista valmistuu muun muassa erä- ja luonto-oppaita, jotka työllistyvät matkailu- ja ohjelmapalveluyrityksiin.

NYT HAETAAN TÄHTIAMMATTILAISIA!

*Ilmianna meille JHL:läinen Tähtiammattilainen,
joka ansaitsee työstään tunnustusta!*

*Palkitsemme työelämän tähtiä Tampereella
JHL:n ammattialafoorumissa 29.–30. lokakuuta 2021.*

Tähtiammattilaisten haku käynnistyy 19. huhtikuuta,
jolloin julkaisemme hakuohjeistuksen osoitteessa jhl.fi.
Myös kesäkuun Motiivissa julkaistaan tarkat hakuohjeet.

Oman vinkkisi Tähtiammattilaisista voit antaa elokuun loppuun mennessä.
Pistäthän tärkeät päivämäärät kalenteriin ylös!

**Ammattiala-
FOORUMI**

29.–30.10.2021 TAMPERE

TEBOIL

Manssen uudet menopelit

Tasaista menoa jopa 70 kilometrin nopeudella. Ohjaamo täynnä kosketusnäyttöjä ja muuta huipputekniikkaa. Ja pituutta liki 40 metriä. Saammeko esitellä: Tampereen Ratikka.

teksti Ulla Puustinen kuvat Susanna Lylly

Raitiovaunut ovat kolistelleet pitkin Helsingin kiviä katuja vuodesta 1890 lähtien - alkuun hevosten vetäminä. Nyt Tampere ottaa kovaa kyytiä kiinni pääkaupungin etumatkaa ja aloittaa raitiovaunuliikenteen elokuussa 2021.

Tampereen Raitiotie Oy, tuttavallisemmin Tampereen Ratikka, on tilannut Škoda Transtech Oy:n tehtaalta kaikkiaan 19 vaunua. Niistä yli puolet on jo valmiina ja luovutettu omistajalle.

Raiteet johtavat Pyynikintorilta Hervantaan ja Taysin alueelta Sorin aukiolle. Pitkällä Turtola-Hallila -suoralla tiilenpunainen kiitäjä ylittää maksiminopeuteensa, 70 kilometriin tunnissa.

Satojen unelmatyö

Testiajot Tampereen pääväylällä Hämeenkadulla käynnistyivät jo viime marraskuussa, mutta uudet menopelit kiinnostavat edelleen. Niinpä moni kaupunkilainen kaivaa kännykän esille ja nappaa kuvan, kun opetusajossa käytettävät vaunut porhaltavat kiskoilla.

Kiinnostusta herättivät myös liikenteenohjaajien ja raitiovaunukuljettajien rekrytoinnit. Kun liikennöinnistä vastaava VR haki viime keväänä yhdeksää liikenteenohjaajaa, hakemuksia tuli ennätykselliset 626.

Melkein yhtä suuri tungos oli raitiovaunukuljettajaksi.

- Yhteensä 568 hakijan joukoista valittiin 68 henkilön valiojoukko, kehaisee Tampereen Seudun ammattiopisto Tredun lehtori, ajo-opettaja **Kimmo Eiranto**.

Tuohon valiojoukkoon kuuluu myös kaksi JHL:läistä, **Ari Sievänen**, 56 ja **Mona Mäkinen**, 24.

Tiukka seula kuskiksi

Raitiovaunukuljettajat koulutetaan neljässä erässä, joista kaksi ensimmäistä on jo suorittanut teoriaopinnot Eirannon johdolla ja edennyt ajoharjoitteluun. Kolmoskurssi aloitti opinnot helmikuussa ja nelonen maaliskuussa.

Kakkoskurssin Sievänen ja Mäkinen ovat ikionnellisia valinnastaan, sillä seula oli poikkeuksellisen tiukka.

- Ensin osallistuimme nettitestiin, joka mittasi stressinsietoa ja kykyä tehdä monta asiaa yhtäaikaaisesti aikapaineessa. Sitten oli yksilö- ja ryhmähaastattelut, psykologin haastattelu ja psykologiset testit ja lopuksi vielä perusteellinen terveystarkastus, kertoo Sievänen.

Mäkisen viime syksy tuntui pitkältä, kun hän odotti edellisen testivaiheen tuloksia ja jännitti seuraavaa.

- Olen peruskoulutukseltani lähihoitaja. Vanhusten ja sairaiden hoito on vaativaa ja vastuullista, mutta silti hoitajaksi pääsee pienemmällä testauksella kuin raitiovaunukuljettajaksi.

Kumpikin kiittelee oppisopimuksella toteutettua koulutusta, sillä se on nopea väylä uuteen ammattiin ja pysyvään työsuhteeseen, kunhan kurssin on suorittanut hyväksytysti.

LÄHIHOITAJA OHJAAMOSSA. Mona Mäkinen on koulutukseltaan hoitaja mutta opiskelee parhaillaan raitiovaununkuljettajaksi. Opiskelu sisältää teoriaa ja runsaasti ajoharjoittelua.

LAJINSA ENSIMMÄISET. Mona Mäkinen ja Ari Sievänen valittiin tiukalla seulalla Tampereen raitiovaununkuljettajiksi yli 550 hakijan joukosta.

– *Ajettavuus hyvä, kiihtyvyys hyvä, hallittavuus hyvä.*

- Ammatinvaihto yli viisikymppisenä ei ole itsestään selvää, mutta minua onnisti, tuumaa Sievänen.

Miehen työhistoriaan kuuluu 14 vuotta rekkauskina ja viisi vuotta kemianteollisuudessa. 17 viime vuotta hän on työskennellyt Tampere-Pirkkalan lentokentällä erilaisissa valvonta-, tarkastus- ja logistiikkatehtävissä.

- Koronasta johtuva lentoliikenteen liki täydellinen lomaannus johti henkilöstön lomautuksiin viime keväänä. Jäi aikaa miettiä, mitä muuta voisi vielä elämässään tehdä.

Simulaattorista ajotuntumaa

Kuljettajien teoriaopintoihin sisältyy muun muassa turvallisuussääntöjen, radan liikennemerkkien sekä vaunu- ja sähkötekniikan opiskelua. Lisäksi he käyvät läpi sitä, miten kuljettajan tulee toimia vikatilanteissa.

- Myös asiakaspalvelua ja työergonomiaa ja -hyvinvointia käsitellään. Lisäksi jokainen suorittaa työturvallisuuskortin ja osallistuu alkusammutus-harjoitukseen, kertoo Eiranto.

Teoriaopintojen jälkeen opiskelijat pääsevät vaunumakettiin (mallikappale) rakennettuun ajosimulaattoriin, jossa he harjoittelevat ajoa sekä liikenteenohjaajan kanssa että itsenäisesti.

- Simulaattori on aidontuntuinen ja antoi hyvän pohjan laitteiden hallintaan, sanoo Mäkinen.

Tarkkana on oltava

Maaliskuun toisella viikolla Mäkinen ja Sievänen pääsivät vihdoin oikean raitiovaunun ohjaamoon ja kiskoille.

- Ajettavuus hyvä, kiihtyvyys hyvä, hallittavuus hyvä. Ei tärinää eikä nykimistä, kommentoi Sievänen ensimmäistä ajokokemustaan.

Vaunu etenee kiskoilla liki äänettömästi, eivätkä bussien moottoriääneen tottuneet tamperelaiset ole vielä sisäistäneet, kuinka hiljaa ne liukuvat pysäkillä ja risteysalueelle.

- Kuljettajan on oltava tarkkana ja osattava ennakoida ihmisten tekemisiä, sanoo Mäkinen.

Ajoharjoittelua on ensin 24 tuntia liikenteenohjaajan kanssa, sitten 20 tuntia toisen kuljettaja-opiskelijan kanssa siten, että ohjaaja on mukana vaunussa ja lopuksi vielä 20 tuntia itsenäisesti.

Lempinimi hakusessa

Tampereella kuljettaja ei myy eikä tarkasta lippuja. Niinpä ohjaamo on erotettu tummennetulla lasilla ja ovelta matkustamosta, ja kuljettaja on kopissa omissa maailmassaan.

Sivupeilejä ei ole, vaan vaunun kylkiin asennetut kamerat lähettävät reaaliaikaista kuvaa ohjaamon tietokonenäytölle. Näytöltä kuljettaja näkee, ettei esimerkiksi lastenvaunut ole jäämässä sulkeutuvien ovien väliin.

Vaunu käynnistyy starttiavainta kääntämällä, mutta vasta sitten kun kuljettaja on hönkäissyt alkometriin nollalukeman. Alkometri kuuluu kiinteänä vakiovarustuteena ohjaamoon.

Ajokahva on kiinnitetty vasemmalle tuolin sivuun, ja sitä työntämällä ja vetämällä vaunun vauhti kiihtyy ja hidastuu.

Etupaneelin päänäyttö kertoo nopeuden, vaihteiden asennon ja sen, ovatko ovet auki tai kiinni.

Oikeanpuoleisesta kosketusnäytöstä kuljettaja voi avata ja sulkea ovet sekä hallita sisävaloja, häikäisy-suojia, tuulilasinyyhkimäiä sekä kuulutuslaitteita ja vaunun sisäkameroita.

Matkustamossa on sos-puhelin, jolla saa yhteyden kuljettajaan, ja kuljettaja on puolestaan viranomaisverkon Virve-puhelimella yhteydessä liikenteen-ohjaukseen.

Helsingin raitiovaunuista tamperelaisratikat eroavat nykytekniikallaan, tilavuudellaan ja tyylikkyydellään. Lisäksi vaunut ovat kahteen suuntaan ajettavia, eli vaunun kummassakin päässä sijaitsee ohjaamo.

Kerrassaan hieno peli, mutta yksi asia on ratkaisematta. Tamperelaiset kutsuvat linja-autojaan Nysseiksi (ny se tulee) ja Josseiksi (jos se tulee), mutta raitiovaunuilta lempinimi toistaiseksi puuttuu.

- Eiköhän asia ratkea, kun ratikat aloittavat liikennöinnin, ennakoi Sievänen.

Miten olisi Sombrero? □

Suunnitelmista totta

Jo vuonna 1907 ja jälleen 1920-luvulla Tampereella puuhattiin raitiotien rakentamista, mutta ensin hanke kaatui sisällissodan melskeisiin ja toisella kerralla varojen puutteeseen. 7. marraskuuta 2016 Sanna Marinin (sd.) johtama kaupunginvaltuusto näytti vihdoinkin vihreää valoa. Tampereen Ratikan liikennöinti käynnistyy 9. elokuuta 2021.

1

3

2

4

1 Pitkä ja punainen

Vaunut on suunniteltu ja rakentanut Škoda Transtech Oy Otanmäen vaunutehtaalla Kajaanisissa. ForCity Smart Artic X34 -mallin vaunut ovat 37,3 metrin pitkiä.

2 Täynnä huipputeknologiaa

Etupaneelin päänäyttö kertoo vaunun nopeuden, vaihteiden asennon ja sen, ovatko ovet auki tai kiinni. Iso punainen nappi ylävasemmalla on turvajarru.

3 Sauvalla ajettava

Ratikka kiihtyy ja hidastuu ajokahvaa liikuttamalla. Vaunun keskinopeus on 19–22 km/h, mutta Hervantaan johtavalla suoralla vauhti kiihtyy 70 kilometriin.

4 Tyylikäs sisäلتä

Vaunu on valoisa, avara ja tyylikäs. Istuimet ovat vastakkain, ja niissä on puuta ja punainen kangasverhoilu. Ikkunanapeliä kiertävät tekstit, joita voi matkalla lukea.

750 v 264

KÄYTTÖJÄNNITE

Raitiovaunun käyttöjännite on 750 voltia ja moottoriteho 8 x 100 kilowattia.

KAPASITEETTI

Vaunuun mahtuu 2 henkilöä/m² ja kaikkiaan 264 matkustajaa. Istumapaikkoja on 104.

KOULUTUS
Tunteita ja turvaa, tunne- ja turvataito- kasvatuksen toteuttaminen käytännön työssä

MILLOIN
16.-17.2.2021

KENELLE
varhaiskasvatuksen ammattilaiset, koulunkäynninohajaat, perhetyöntekijät

MITEN
etäopetus

ILMOITTAUTUMISET
OmaJHL-palvelu

Turvataitoja tankkaamassa

Tunne- ja turvataidot edistävät lapsen tasapainoista kasvua ja vähentävät kiusaamista ja riskiä joutua väkivallan kohteeksi.

teksti Ulla Puustinen kuvat Ulla Puustinen ja JHL-kuvapankki

Kaikki lapset ovat alttiita väkivallalle, kiusaamiselle ja häirinnälle. Kaltoin-kohtelua tapahtuu kodeissa ja kouluissa sekä vapaa-ajalla. Viime vuosina erityisesti nettikiusaaminen on lisääntynyt.

- On tärkeää, että kaikki lapset saavat tasaveroisesti ja ennaltaehkäisevästi tunne- ja turvataitokasvatusta, sanoo erityisluokanopettaja **Minna Andell**.

Andell on laatinut yhdessä turkulaisen kollegansa **Mirja Ylenius-Lehtosen** kanssa Tunne- ja turvataitoja lapsille -opetusmateriaalin ja kiertänyt vuosia puhumassa taitojen merkityksestä.

Helmikuussa liki kolmekymmentä JHL:läistä varhaiskasvatuksen ammattilaista, perhetyöntekijää ja koulunkäynninohajaaja osallistui liiton tarjoamaan kaksipäiväiseen koulutukseen.

Kuin vankka kiviaita

Tärkein turvataitojen lähde on lapsen lähipiirin antama hoiva, turva ja rakkaus.

- Joiltain lapsilta hyväksytyksi ja rakastetuksi tulemisen kokemus puuttuu. Peli ei ole kuitenkaan menetetty, sillä toinen tärkeä keino on lapsen omien selviytymistaitojen vahvistaminen, sanoo Andell.

Se tapahtuu luotettavan aikuisen kanssa keskustellen, leikkien ja harjoitellen, niin että lapsi hahmottaa omat rajansa ja ymmärtää, että hänellä on oikeus omaan yksityisyyteen, fyysiseen koskemattomuuteen ja seksuaaliseen kasvurauhaan.

Andellin mielestä turvataidot on kuin vankka kivi-muuri.

- Yksi muurikivi on itsearvostus - se, että lapsi kokee olevansa hyvän kohtelun arvoinen. Toinen kivi on hyvät kaveritaidot, koska ne vähentävät kiusaamista ja yksinäisyyttä. Kolmas on selviytymisen taito, esimerkiksi kyky sanoa ei ja poistua uhkaavasta ja hämmentävästä tilanteesta.

Turvataitotunnilla aikuinen luo turvallisen ja hyväksyvän ilmapiirin, jossa jokainen huomioidaan ja kaikki saavat pohtia omia vahvuuksiaan.

- Laaditaan vaikka Etsitään ystävää -ilmoitus, jossa lapsi miettii, mikä hänessä on parasta ja mikä tekee hänestä hyvän ystävän, kertoo Ylenius-Lehtonen esimerkin.

Tunnesäätelyä syytä oppia

Turvataitojen rinnalla on tärkeä oppia tunnetaitoja. Miltä toinen näyttää, kun hän on iloinen? Entä kun hän on vihainen? Tai miltä tuntuu, kun jokin asia pelottaa?

- Tunnetaidot on se laasti, joka sitoo turvataitojen kivet vankaksi aidaksi. Tunteet kertovat meille, onko jokin hyvää tai huonoa, sanoo Andell.

Myös tunnesäätely on tärkeä taito oppia, sillä se vähentää esimerkiksi koulukiusaamista.

- Luultavasti jokaisessa koulussa on jonkinasteista kiusaamista, kuten tönimistä, mutta meillä puututaan heti asiaan, kertoo tunne- ja turvataitokoulutukseen

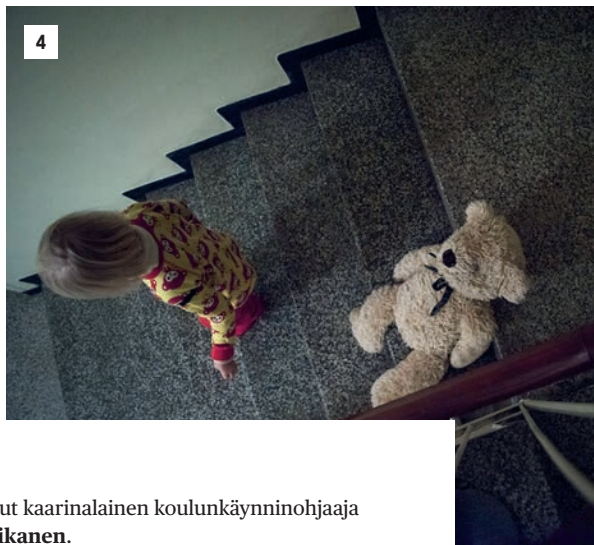
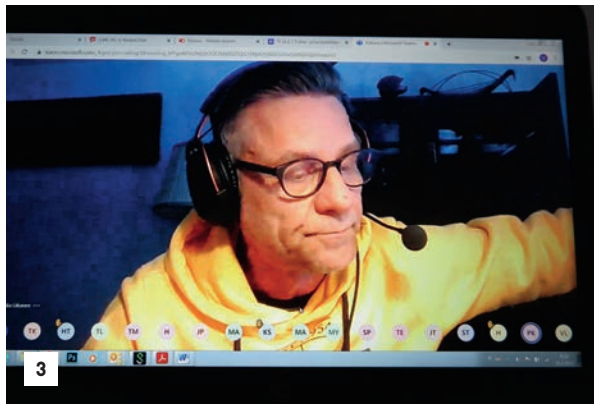
1 KAKSIKKO TURUSTA. Minna Andell (vas.) ja Mirja Ylenius-Lehtonen ovat erityisluokanopettajia, jotka ovat erikoistuneet lasten ja nuorten tunne- ja turvataitojen vahvistamiseen.

2 TUNNESÄÄTELY AUTTAA. Tunteiden sanoittaminen auttaa lasta käsittelemään vaikeita asioita ja säätelemään omaa tunneskaalaa.

3 MUKANA KURSSILLA. Kaarinalainen Pekka Liikanen oli yksi kurssille osallistuneista kasvatuksen ammattilaisista.

4 KALTOINKOHTELU. Joka neljäs perheväkivallan uhri on lapsi. Väkivallan todistaminen on lapselle lähes yhtä haitallista kuin sen kohteeksi joutuminen.

osallistunut kaarinalainen koulunkäynninohjaaja
Pekka Liikanen.

Hänen mielestään ohjaajilla on oltava norsun korvat ja pantterin silmät.

- Niitä tarvitaan, jotta havaitsee oppilaan eleistä ja ilmeistä, että kymmenen sekunnin kuluttua tämä räjähtää.

Kasvattajaksi vasta vaarina

Asiakaspalvelutehtävissä pitkään työskennellyt Liikanen löysi itsestään kasvattajan 55-vuotiaana, kun hän aloitti vapaaehtoistyön Piispanlähteen koulun kouluvaarina Kaarinassa.

Nyttemmin hän suorittaa oppisopimuksella koulunkäynninohjaajan ammattitutkintoa ja työskentelee ohjaajana Vähä-Heikkilän koulussa Turussa.

Liikanen osallistuu koulun välituntivalvontaan ja sanoo sen olevan hyvä tilaisuus havainnoida oppilaita eri tilanteessa kuin luokassa.

- Huomaan, jos joku vetäytyy tai jos hänet jätetään yksin. Silloin osaan kannustaa ja tukea häntä tunnilla tavallista enemmän.

Entä onko koulun kiireisessä arjessa aikaa tunne- ja turvataitojen opetteluun?

- On oltava. Sitä varten koulussa ei ole erillisiä oppitunteja, mutta opettajat osaavat sisällyttää ne muuhun opetukseen, esimerkiksi liikuntaan tai äidinkielen. □

LUE LISÄÄ TUNNE- JA TURVATAIDOISTA
motiivilehti.fi

JHL kouluttaa

Koronatilanteen takia JHL-opiston kaikki kevään kurssi toteutetaan joko etäopetuksena, webinaareina tai verkkokursseina. Loppukeväällä on tarjolla muun muassa työssä jaksamista tukevia kiinnostavia webinaareja. Lue lisää: jhl.fi/koulutus

Työhyvinvointi etulinjan ammateissa – poikkeusolot ja jälkimainingit, webinaari 22.4. klo 14.30–18.00

Korona tuli ja mullisti yhteiskunnan. Työtä on opeteltu tekemään eri tavoin ja aivan uudella tavalla ilmapölyssä. Miltä poikkeusolot näytävät etulinjan ammateissa? Miten yhteiskuntana tulemme tästä ajasta ulos ja miten silloin voimme?

Webinaarissa puhuvat valmentaja, psykoterapeutti ja työyhteisösovittelija Saara Remes sekä vuoden esimies Minna Junni ja laitoshooltaja Taru Ruokonen. Haastattelijana ja keskustelun yhteenvetäjänä toimii toimittaja, ohjaaja ja kirjailija Ina Mikkola. Hakuaika päättyy 21.4.

Työsuojelun ajankohtaiswebinaari, 5.5. klo 9.00–16.00

Webinaarin pääaiheena on pitkittyneestä kriisistä toipuminen ja kriisijohtaminen, josta luennoi Miira Heiniö Työterveyslaitokselta. Kurssi on tarkoitettu työpaikkojen työsuojeluvaltuutetuille ja -asiamiehille sekä luottamushenkilöille. Hakuaika päättyy 3.5.

Tiedota Tehokkaasti -webinaari, 5.5. klo 17.00–18.30

Tiedottamisella on monta tehtävää, ja ehkä juuri sen vuoksi tuntuu, että mikään määrä tiedottamista ei riitä. Vaisusta osallistumisesta moititaankin usein tiedotuksen puutetta.

Webinaarissa tarkastellaan, mistä tiedotamme, kenelle, millä tavoin ja mitä vaihtoehtoisia väyliä voimme käyttää. Kellä on tiedottamisvastuu ja voiko sitä jakaa? Entä onnistuuko tiedottaminen kohtuullisella työmäärällä?

Kouluttaja Pirjo Ala-Hemmilä

Hallinto-akatemiasta tarkastelee tiedotustoimintaa nimenomaan yhdistysaktiivin näkökulmasta. Koulutus on tarkoitettu kaikille yhdistysaktiiveille.

Hakuaika päättyy 4.5.

JHL-OPISTO

Nukkekodit veivät sydämen

Pahvinpalat, pullonkorkit, kangastilkut, jäätelötikut ja lankarullat ovat joillekin roskia, mutta Anne-Maria Peltolalle aarteita. Niistä syntyy nukkekotien minimaailma.

teksti Ulla Puustinen kuva Teemu Hujanen

Perholaisen **Anne-Maria Peltolan**, 59, kotoa löytyy kokonainen huone, joka on pyhitetty nukkekodeille. Yhdestä kurkistelee Tourulan kartanon väki, toisessa on suutaripariskunta Virkkuset arkipuuhissa. Elämän makua ja silmän iloa löytyy joka kodista.

Mistä ja milloin nukkekotiharrastuksesi sai alkunsa?

- Kävin Helsingissä pienoismallinäyttelyssä vuonna 2006. Siellä innostuin pikkutarkkaan näpertelyyn.

Oliko sinulla lapsena nukkekoti?

- Ei ollut. Joillain kavereilla oli, mutta ei niihin saanut koskea.

Montako itse tehtyä nukkekotia kotoasi löytyy nyt?

- Kolme. Veikko Heikkosen talon ehdin jo purkaa ja aion tuunata sen sisutuksen uusiksi. Lisäksi olen askaroinut pienoiskasvihuoneen vanhaan lasilyhtyyn. Siitä löytyvät istutuspöydät, ruukut ja kaikki muu asiaankuuluva rekvisiitta.

Ostatko talot valmiina vai teetkö nekin itse?

- Sekä että. Ensimmäisen nukkekodin rakensin vanhan Salora-tv:n kehikkoon. Moni hyödyntää viinipullojen koreja, ja taloja ja ”roomboxeja” voi ostaa myös valmiina.

Mitä sitten, kun on katto ja seinät?

- Sitten alan miettiä, keitä talossa asuu ja millaista elämää he viettävät. Luen paljon historiakirjoja ja ammennan ideoita niistä ja omasta mielikuvituksesta.

Onko jokaisella nukkekotisi asukkaalla tarina?

- On. Tourulan kartanossa asuu herra ja rouva Tammimaa kahden lapsensa kanssa. Tytär on nimeltään Tanja ja poika on vielä kastamaton. Lisäksi siellä asuu rouvan veli Carl Peltiheimo sekä palvelusväkeä.

Mitä muuta voit kertoa kartanosta ja Tourulan väestä?

- Kolmikerroksinen kartano jäljittelee 1800-luvun puolivälin tyyliä. Isäntä omistaa ruukin ja pelaa shakkia herrainhuoneessa. Rouva on kattamassa ruokasalin pöytää.

Keitä asuu suutarin talossa?

- 72-vuotias Einari Virkkunen on kyläsuutari ja asuu talossa vaimonsa Saimin kanssa ja Hurrta-koiran kanssa. Verstas sijaitsee pikkutuvassa.

Mitä materiaalia käytät ihmishahmoihin?

- Päät, kädet ja jalat syntyvät askartelumassasta. Lisäksi ompelen jokaiselle tarinaan ja aikakauteen sopivat vaatteet. Joitain nukkeja olen ostanut netistä yksityisiltä nukkekotiharrastajilta ja kirpputoreilta. Myös astiat ostan usein valmiina, mutta melkein kaiken muun väkerrän itse.

Oletko opiskellut pienoismallien tekoa kursseilla?

- Asun maalla, noin parikymmentä kilometriä kuntakeskuksesta. Kansalaisopiston kursseja ei syrjäseudulla enää järjestetä, ja koronan takia tarjontaa on muutenkin karsittu. Minulle tulee valtakunnallisen nukkekotiyhdistyksen lehti, jota ahkerasti selailen. Lisäksi minulla on paljon harrastuskirjoja, ja myös netti ja video ovat hyviä opettajia.

Milloin koet erityistä onnistumisen iloa?

- Silloin, kun saan talon mittakaavan oikein. Yleensä käytän mittakaavaa 1:12:een. Suutarin talossa käytin 1:10:een, koska se on helpoin laskea. Jaat vain oikeassa koossa olevan mitan 10:llä, esimerkiksi 70 senttiä korkea pöytä on seitsemän sentin korkuinen. Lundby-talojen maailmaan en ole lähtenyt ollenkaan, koska niiden mittasuhte 1:18:aan on niin haastava.

Kuinka kauan yhden nukkekodin sisustamisen, nukkien ja muun rekvisiitan valmistamisen kestää?

- Jos kyseessä on iso nukkekoti, aikaa kuluu vähintään kolme kuukautta aamusta iltaan.

Sisustuksen ja miniatyyrihahmojen valmistus vaatii käden taitoja. Kulkevatko ne suvussasi?

- Jossain määrin. Kävin nuorena ammattikoulun ompelijalinjan mutta vielä silloin en ollut kovin kiinnostunut käsillä tekemisestä. Anoppini sen sijaan oli ompeluihmisiä, ja pikkuhiljaa innostuin itsekin. Nykyään tyttäreni suunnittelee työseen kangaskuoseja.

Mitä nukkekotien rakentaminen ja sisustaminen ovat opettaneet?

- Kärsivällisyyttä ja sinnikkyyttä. Aina ei onnistu, mutta sinnikkyys usein palkitaan. Samalla itseluottamus lisääntyy. □

ANNE-MARIA PELTOLA
syntynyt 1961

KOTIPAikka
Perho

AMMATTI
kirjastoavustaja

KOULUTUS
koulunkäynti-
avustajan
ammattitutkinto

PERHE
puoliso, tytär,
kaksi lapsenlasta

HARRASTUKSET
käsityöt, nukkekodit, historiateokset

Motiivini

MIKÄ NUKKEKODEISSA ERITYISESTI VIEHÄTTÄÄ?

Kun heittäytyy nukkekodin sisustuksen, huonekalujen ja asukkaiden näpertelyyn, unohtuu kaikki muu, myös surut ja huolet. Mielikuvitus lähtee lentoon, ja vain taivas on rajana.

MIKÄ HARRASTUKSESSA ON HAASTAVINTA?

Nukkien teko. Vaikeinta on saada näyttämään kasvat luonnollisilta.

MILLAINEN ON TYYPILLINEN NUKKEKOTIHARRASTAJA?

Sellainen kuin minä, keski-ikäinen nainen. Tosin tiedän myös yhden miehen, joka rakentaa nukketaloja ja niiden huonekaluja.

Kiitos palautteesta!

Asiakaspalaute on yhden ihmisen kokemus, joka kannustaa jatkamaan hyvää tai kehittämään huonoa työtä. Ihon alle sitä ei kannata päästää.

teksti Virve Järvinen kuvat Roope Permanto

Kun kaikki menee putkeen. Kun kaikki menee pieleen. Poikkeustilanteet poikivat palautetta, konduktööri **Markus Ollikainen** tietää kokemuksesta.

Yllättäviin tapahtumiin ei ole valmiita ratkaisuja. Uusi ja epävarma tilanne saa osan ihmisistä reagoimaan asioihin tavallista herkemmin. Kun tunteet ottavat vallan, ihmisen suusta saattaa tulla sammakoita.

- Poikkeustilanteet ovat meille hankalia, sillä kaipaamme elämäämme ennakoitavuutta, selittää työterveyspsykologi **Piritta Hahlomaa** Pirte työterveys ja lääkärikeskuksesta.

Kriittisen palautteen saaminen tuntuu kurjalta, ja palaute voi mennä ihon alle. Kannustavan palautteen vastaanotto ei ole helppoa sekään. Vastaanottaja voi vaatimattomuuttaan ajatella, ettei kehuilla ole pohjaa ja alkaa vähätellä, että omaa työtä me tässä vain teemme!

Konduktööri Ollikaisella asiakaspalautteen vastaanotto on osa ammattiosaamista. Kaikissa ammateissa näin ei välttämättä ole.

- Esimerkiksi hoitotyössä potilas nähtiin alun perin hoidon kohteena ja vasta myöhemmin asiakkaana. Nykyisin hoitotyössä kerätään jo systemaattisesti asiakaspalautetta, ja palaute nähdään merkinä asiakkaan aktiivisesta osallistumisesta hoitoonsa, Työterveyslaitoksen erikoistutkija **Elina Weiste** sanoo.

Tuntuu koko kehossa

Junamatkustaja on tyytymätön, jos aikataulu pettää. Yhdelle se tarkoittaa pientä viivettä matkanteossa, mutta toiselle se on maailmanloppu. Maailmanlopun matkaajalla syke nousee ja hengitys kiihtyy. Niin voi käydä palautteen vastaanottajallekin, jonka kehon moitteet alitajuisesti viritävät taistelemaan. Kehon reaktiot herättävät ajatuksia ja tunteita, kuten turhautuneisuutta, syyllisyyttä ja häpeää.

- Toisten ihmisten läsnäolo voimistaa palautteen herättämiä tunteita. Se vaikuttaa ajatuksiimme siitä, millaisena muut näkevät meidät, Weiste kertoo.

Voimakkaita tunteita ei kannata pelästyä. Hyväksyvä suhtautuminen oman kehon ja mielen reaktioihin voi auttaa säätelemään niitä.

- Tällöin ikävää palautetta ei tule otettua niin herkästi henkilökohtaisena loukkauksena, Hahlomaa sanoo.

Ollikainen ei lähde jankkaamaan kiihtyneen asiakkaan kanssa. Se lietsoisi asiakkaan kiukkua entisestään, ja kum-

mallekin osapuolelle jäisi keskustelusta kurja olo. Kiistely on turhaa, sillä asiakaspalaute on asiakkaan henkilökohtainen kokemus ja hänelle tosi. Kaikkea palautetta ei silti tarvitse kuunnella.

- Solvaukset ja uhkaukset ovat lupa katkaista keskustelu tällä erää, Hahlomaa muistuttaa.

Asiaan voidaan palata, kun toinen osapuoli rauhoittuu - ja tarvittaessa muita kanavia pitkin. Kirjallinen palaute antaa aikaa miettiä omia sanojaan.

Huonosta palautteesta hyvä palaute

Junassa myönteistä palautetta tulee ehkä yllättäen eniten, kun aikataulut pettävät. Poikkeustilanteen hyvä hoito kerää kiitokset. Tilanteen tasalla oleva asiakas on harvemmin tyytymätön asiakas, ja siksi konduktööri Ollikainen kuuluttaa muutoksista matalalla kynnyksellä. Hän kertoo, mistä muutokset johtuu. Ellei hän tiedä syytä, hän lupaa palata asiaan myöhemmin.

- Asiakkaan tulee saada tuntee, että häntä kuunnellaan ja palvellaan, ja hänen asiaansa paneudutaan, Ollikainen tiivistää.

Tunne syntyy empaattisesta kuuntelusta, asiakkaan mukana elämisestä ja tarkentavista kysymyksistä. Ne onnistuvat kiireessäkin.

- Puoli minuuttia riittää, kun käytän sen keskittymällä vain ja ainoastaan tähän ihmiseen. Kovassa kiireessä voin luvata palata hänen luokseen heti, kun olen hoitanut akuutin asian, Ollikainen kuvailee.

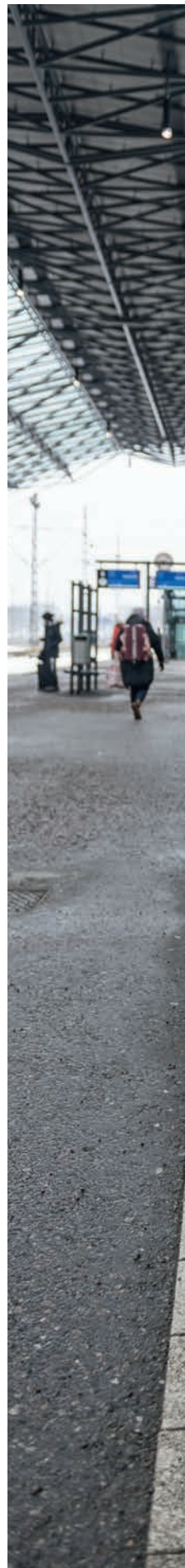
Kiitos on voimavara

Työelämässä saatu palaute ei kohdistu työntekijään itseensä, mutta silti se voi satuttaa.

- Jos ammatillinen itsetunto on uhattuna tai mielen-terveys heikoilla esimerkiksi uupumuksen vuoksi, ihminen liittyy kielteisen palautteen herkemmin itseensä, Weiste kertoo.

Ikävistä tilanteista toipuu puhumalla, eikä kielteisestä asiakaspalautteesta tarvitse selvitä yksin. Sen käsittely kuuluu esimiehelle ja työtiimille. Hyvää palautetta ja kiitoksia kannattaa vaalia varsinkin työuran alussa, kun ammatillinen itsetunto on vasta rakentumassa.

- Hyvä palaute on voimavara, johon kannattaa palata aika ajoin. Se vahvistaa itseen liittyviä positiivisia tunteita sekä lisää motivaatiota ja halua kehittyä, Hahlomaa sanoo. □

NÄIN OTAT VASTAAN PALAUTTEEN

LASKE VIITEEN

Laske mielessäsi viiteen. Tunnemyrskyn vallassa suusta saattaa päästä asioita, jotka myöhemmin kaduttavat.

KIITÄ ASIAKASTA

Muista kiittää palautteesta. Kiittäminen kertoo arvostuksesta ja vähentää asiakkaan kokemaa mielipahaa.

VÄLTÄ LEIMAA

Älä leimaa asiakasta. Asiakkaan leimaaminen mielessä hankalaksi vaikuttaa tapaan, jolla kohtelet toista ihmistä.

NÄYTÄ, ETTÄ KUUNTELET

Näytä, että kuuntelet asiakasta. Välinpitämättömyys loukkaa, mutta läsnäolo rauhoittaa tilanteen.

KERRO JATKOASKELEET

Kerro, mitä palautteelle tapahtuu: palaute käsitellään ja asia pyritään hoitamaan kuntoon mahdollisimman pian.

*Vahvoja tunteita
ei kannata
pelästyä.*

AIKATAULUJEN pettäminen aiheuttaa paljon palautetta mutta usein positiivista. On tärkeää pitää poikkeustilanteissa asiakkaat tilanteen tasalla.

Kritiikki opettaa

PALAUTE TARJOAA MAHDOLLISUUDEN kehittymiseen. Se kertoo, mitkä asiat voi tehdä entistä paremmin ja mitä asioita on opittu tekemään oikein. Asiakaspalaute voi auttaa työntekijää tekemään työtään ihmisten parissa entistä paremmin.

Rakentava asiakaspalaute sisältää valmiiksi idean, miten huonosta asiasta tehdään parempi. Jos palaute sisältää pelkkää kritiikkiä, yhdessä oman tiimin ja esimiehen kanssa pohditaan keinoja tilanteen parantamiseksi.

– Ongelmatilanteissa kannattaa palata aiempiin tilanteisiin ja muistella, millä keinoilla ne ovat ratkenneet, työterveyspsykologi **Piritta Hahlomaa** neuvoo.

Aiempien onnistumisten muisteleminen lisää pystyvyyden tunnetta ja luo vahvuutta tulevista kompastuskivistä selviämiseen. Se vahvistaa työpaikan yhteishenkeä. Toisinaan voi olla tarpeen kehittää uusia, luovia ratkaisuja tilanteisiin.

VAIKKA ASIAKASPALAUTE ei kohdistu työntekijään, se voi tarjota työntekijälle mahdollisuuden oppia myös itsestä.

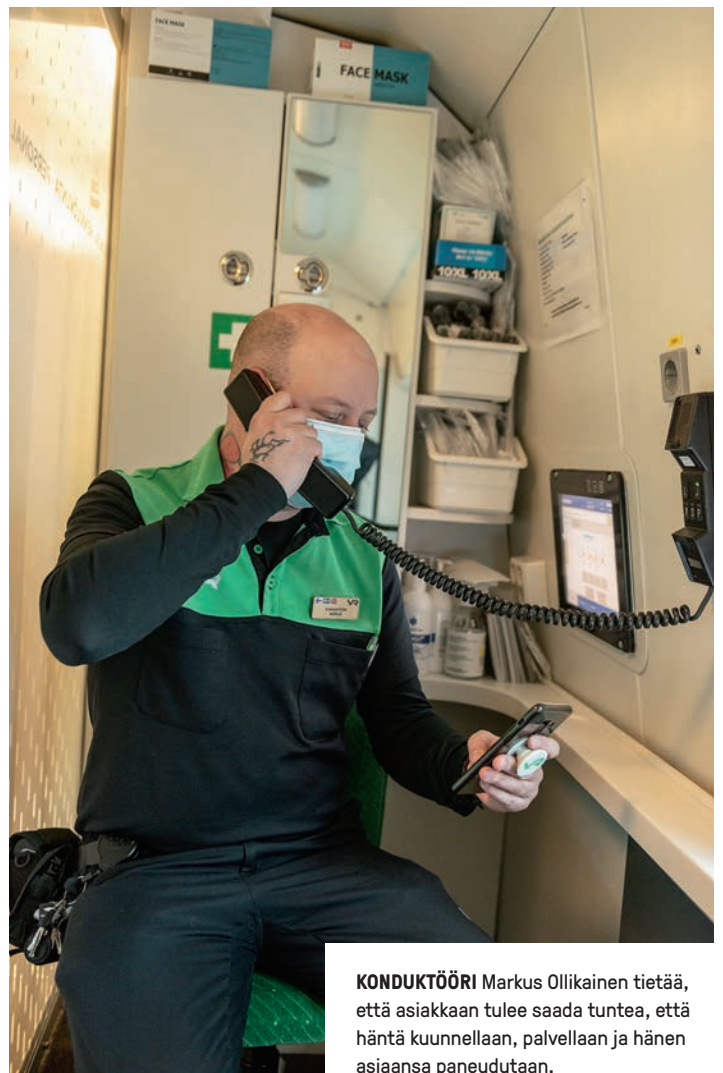
Se voi saada hänet huomaamaan esimerkiksi omia toistuvia, kuormittavia toimintatapoja.

– Jos palaute herättää aina samankaltaisia musertavia tunteita, taustalla voi olla asioita, joiden käsittelyyn on hyvä saada ammattiapua.

Palaute voi joskus nostaa mieleen esimerkiksi aikaisempia voimakkaita itsearvostukseen tai hallinnan tarpeeseen liittyviä asioita.

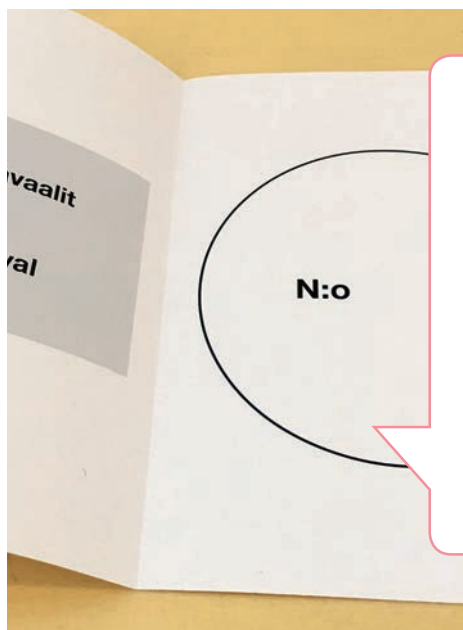
Ammattiapua saatetaan tarvita myös, jos ikävä palaute jää pyörimään päähän ja uniin viikkokausiksi.

– Jokainen tekee virheitä, mutta virheistä voi oppia ja suunnata eteenpäin kokemusta rikkaampana. Monessa liemessä keitetty kypsyy maukkaaksi, Hahlomaa muistuttaa.

KONDUKTÖÖRI Markus Ollikainen tietää, että asiakkaan tulee saada tuntee, että häntä kuunnellaan, palvellaan ja hänen asiaansa paneudutaan.

Mikä ratkaisee kuntavaalit?

Kuntavaalit siirrettiin huhtikuusta kesäkuulle koronapandemian takia. Oliko päätös oikea? Mitkä teemat ratkaisevat vaalituloksen: paikalliset kysymykset vai yleispoliittinen tilanne Suomessa?

Tarjolla on liki 9 000 kunnanvaltuutetun paikkaa, mutta monilla puolueilla on ollut vaikeuksia houkutella ehdokkaita. Mistä arvelet sen johtuvan? Entä millä perusteella teet oman valintasi?

Vastausvuorossa kolme JHL:n hallituksen ja edustajiston jäsentä.

TULEEKO MIELEESI KYSYMYS,

jonka haluat esittää JHL:n jäsenille?

Lähetä se osoitteeseen motiivi-palaute@jhl.fi

Erja Starck

JHL:n hallituksen jäsen
RAUMA

Kuntavaalien siirtäminen kesäkuulle oli perusteltua. Täytyy toivoa, että koronan suhteen käy samoin kuin viime kesänä, jolloin virus melkein katosi ja tautitilanne parani.

Keskeisiä vaaliteemoja on hankala veikata. Tämä johtuu siitä, että vanhustenhoidosta ja terveyspalveluista päättäminen siirtyy sote-uudistuksen myötä kunnista hyvinvointialueille. Sote-vaalit järjestetään jo ensi vuonna, ja se voi verottaa kansalaisten kiinnostusta kesän kuntavaaleja kohtaan ja näkyä myös äänestysaktiivisuudessa.

Monet ehdokkaat ovat saattaneet tehdä sen ratkaisun, että asettuvat ehdolle sote-vaaleissa ja jättävät kuntavaalit väliin.

Äänestä ehdokkaan puoluekannan ja tuttuuden perusteella.

Jorma Lötjönen

JHL:n edustajiston jäsen
LEMPÄÄLÄ

Siirtopäätös on perusteltu, jos se ehkäisee vaikkapa 500 koronataartuntaa ja yhden kuoleman.

Kuntavaalit on toki paikallista, mutta vaaliteemaksi voi nousta myös Suomen valtion velkaantuminen ja kuka velan loppupeleissä maksaa.

Harva nuori tuntee enää vetoa yhteisten asioiden hoitoon. Myös sote voi vaikuttaa ehdokaiden määrään: päätökset peruspalveluista tehdään maakuntatasolla eikä enää kunnissa. Toivon silti, että äänestysprosentti nousee viime vaaleista.

Äänestämiseeni vaikuttaa ehdokkaan ajatusmaailma. Lisäksi hänen tulisi asua samalla alueella kuin itse asun. Näin hän varmaan pyrkisi vaikuttamaan palveluiden säilymiseen muuallakin kuin keskustaajamassa.

Kati Hänninen

JHL:n hallituksen jäsen
SAARJÄRVI

Vaalien siirto oli oikea päätös. Niin kiire ei saa olla, että riskeerataan ihmisten terveys ja turvallisuus.

Teen äänestyspäätökseni puolue edellä. Asiakysymyksissä pidän tärkeänä nuorten palvelujen kuntoon saattamista. Kouluihin tarvitaan toimiva oppilashuolto, eli lisää kuraattoreita ja koulupsykologeja. Myös laadukkaaseen perusopetukseen ja koulutilojen puhtautteen ja terveellisyteen täytyy kiinnittää paikallistasolla huomiota.

Kuntatalous ei ole erityisen vahvoilla juuri nyt. Valtuustossa voi joutua tekemään kuntalaisten ja palvelujen kannalta ikäviä ratkaisuja. Sen seurauksena päättäjät voivat saada kuraa niskaansa. Se voi tuntua pelottavalta eikä houkuta asettumaan ehdolle.

Kan inte distansjobba

Benny Byman och Kenny Salminen vill erbjuda raseborgare god service även i undantagstider.

text Marina Wiik foto Patrik Lindström

Benny Byman byter ut eluttag i en tom hyresbostad. Hans kollega på Raseborgs Energi, **Kenny Salminen**, skruvar loss en kvarglömd armatur och installerar nya, säkrare lampputtag i taket.

- Vi passar på att utföra underhållsarbeten innan nya hyresgäster flyttar in. Slitaget är stort och man vet aldrig vilken syn som väntar en då man stiger in genom dörren, säger Byman.

Den här gången går allt planenligt. Byman vet ändå av egen erfarenhet att en elmontör måste vara noggrann och medveten om riskerna i varje arbetskedje för att undvika olyckor.

- I början av min arbetskarriär var jag oförsiktig och lät bli att stänga av strömmen då jag skulle dra en kabel genom en vägg. Kabeln ledde ström via aluminiumställningen jag stod på. Jag hann få en ordentlig elchock och skakade i flera sekunder innan säkringens smäll i elcentralen.

Många äldre fastigheter saknar korrekta ritningar som visar var elledningarna löper. Vid reparationer har montörerna därför ofta inget annat val än att kortsluta säkringar för att ta reda på vilka uttag som hör till en viss säkringsgrupp.

Allvarliga elolyckor har ändå blivit ovanligare, eftersom eluttagen numera är jordade. Dessutom är säkringarna i en elcentral försedda med felströmsskydd, vilket innebär att eltillförseln i en elektrisk apparat avbryts om strömmen i den uppgår till nivåer som är farliga för människor.

Frihet under ansvar

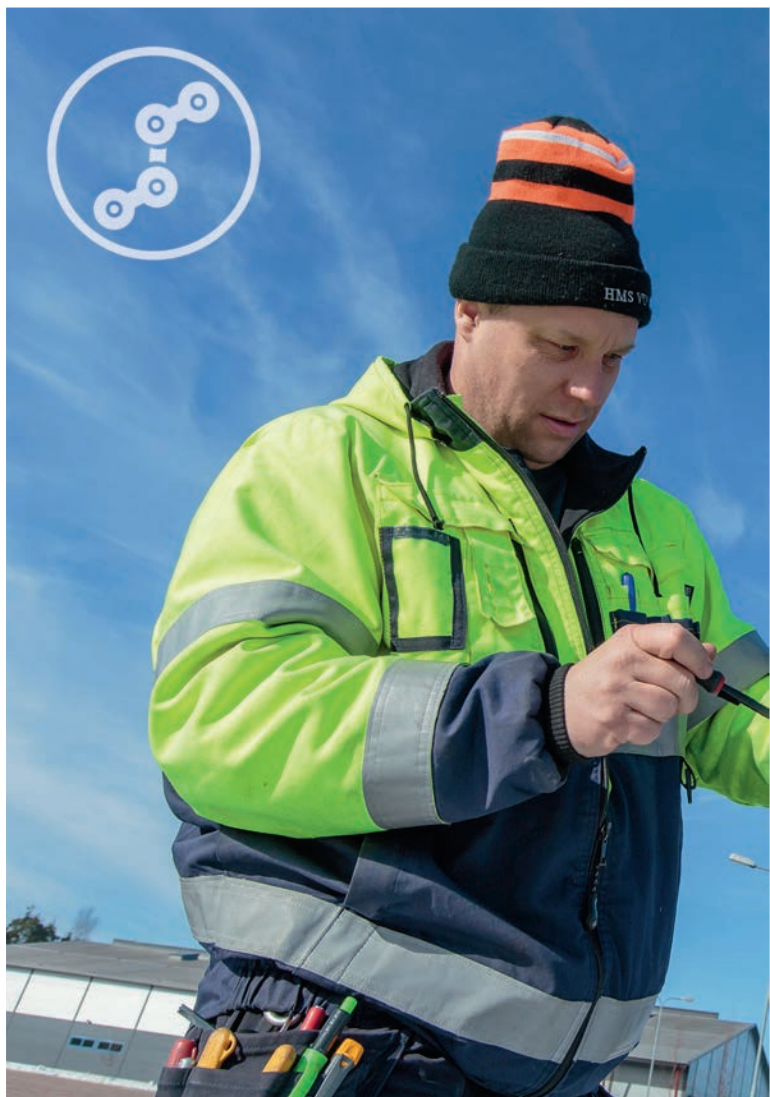
Raseborgs Energi, som tidigare hette Ekenäs Energi, producerar el och fjärrvärme och har hand om elnätet på före detta Ekenäs kommuns område. Företaget ägs av Raseborgs stad.

Byman och Salminen sköter bolagets verksamhet i Karis, Pojo och Svartå. De utför elinstallationer i kommunala byggnader och fastighetsbolag samt ansvarar för gatubelysning och laddningsstationer för elbilar. Dessutom monterar de solpaneler.

I och med att en privat aktör har hand om eltillförseln på deras område, är deras händer bundna då det gäller driftsfel i elnätet.

- I stället för att åtgärda ett fel som vi upptäckt, blir vi ibland tvungna att ringa till Caruna och be dem göra det, säger Benny Byman.

Han studerade till elmontör vid Åbolands yrkesskola och utexaminerades 1997. Efter att ha sommarjobbat på Ekenäs Energi i ett par repriser, fick Byman fast anställning på bolaget

– Jag hann få en ordentlig elchock innan säkringen smäll i elcentralen.

SKRUVMEJSEL och tång hör till de verktyg som Kenny Salminen (t.v.) och Benny Byman använder mest i sitt jobb.

EN ELMONTÖR ska vara noggrann, social och serviceinriktad. Benny Byman vid Raseborgs Energi ansvarar tillsammans med sin kollega för att gatubelysningen fungerar i Karis, Pojo och Svartå.

vid millennieskiftet. Han jobbade kvar i sju år innan han bytte till Hangö elektriska. Byman återvände till Ekenäs Energi 2014.

– Det är nyttigt att jobba för olika arbetsgivare. Man får perspektiv på både arbetet och anställningsvillkoren, säger Byman.

Trots att han efter högstadiet övervägde bland annat att bli kock, har han inte ångrat sitt yrkesval. Jobbet som elmontör är mångsidigt och intressant. Dessutom sköter Karisfilialen sitt arbete väldigt självständigt.

– Gårdskarlarna och arbetsledarna på staden ringer och beställer arbetet direkt av oss. Vi bestämmer ganska långt när och hur vi gör något, säger Kenny Salminen.

På samma linje

Byman och Salminen lärde känna varandra på Hangö elektriska och har också båda sina rötter på Kimitoön. Officiellt är Byman arbetsledare.

– När jag är på jobb godkänner jag räkningar, men vi har liknande arbetsuppgifter och är på samma linje i frågor om hur arbetet borde utföras, säger Byman.

Raseborgs Energi har ett krypin med skrivbord och lager på den kommunala depån i Karis centrum. Byman och Salminen börjar vanligtvis jobba klockan sju och slutar lite före fyra.

Utöver den ordinarie arbetstiden har elmontörerna jour under kvällar och veckoslut var sjunde vecka. Om larmet går har jouten en halv timme på sig att åtgärda problemet, eller i alla fall ta reda på vad som utlöst det.

– Senast jag hade jour fick jag larm om att någon kört ner en gatubelysningsstolpe. När jag kom till platsen visade det sig att det var Destias stolpe och inte vår, säger Byman.

Led och miljötänk

I och med att de flesta elkablarna numera är nergrävda, har elnätets driftssäkerhet ökat. Risken för komplikationer är störst under kalla vinterdagar då elnätet belastas extra hårt.

– Ett litet, lokalt bolag har goda möjligheter att åtgärda problem i takt med att de uppstår. Eftersom kretsarna är små på en liten ort, gör montörerna sitt bästa för att erbjuda god service, säger Byman.

Det har också blivit allt vanligare med miljötänk både då elen produceras och då den förbrukas.

– För några veckor sedan bytte vi ut natriumgaslamporna i strålkastarna vid ishockeyrinken i Karis till ledlampor. Lyskraften ökade samtidigt som strömbehovet minskade från tjugofem ampere till fem ampere, säger Kenny Salminen.

Raseborgs Energi har drygt trettio anställda och trösklarna att ta kontakt med både kolleger och chefer är låga. Både Salminen och Byman berömmar klimatet på sin arbetsplats.

– Cheferna berättar öppet vad som är på gång och ger också positiv respons. Före coronaepidemin hade vi personalmöte ungefär en gång i månaden och rekreationsdagar några gånger per år, säger Byman.

Trots epidemin gör montörerna det mesta av jobbet på plats.

– Vi kan tyvärr inte jobba på distans. Även om vi har munskydd vid kundbesök, känns det inte trevligt att åka hem till folk i nuläget, säger Salminen. □

Porista ponnistanut

Tanssija-koreografi, professori Jorma Uotinen raivasi tiensä yksinhuoltajan pojasta alansa huipuksi.

teksti Tarja Västilä kuvat Vesa Tyni

Alkujaan satakuntalainen **Jorma Uotinen** on malliesimerkki siitä, kuinka vaatimattomista oloista voi ponnahtaa menestykseen.

- Olin yksinhuoltajan poika Porista. Ihailemani Rudolf Nurejevkin oli kotoisin Siperian aroilta. Paikkakunta ei vaikuta mahdollisuuksiin, vaan tärkeintä ovat uteliaisuus ja sisäinen tahtotila, jotka motivoivat ihmistä.

Porin teatterin läheisyydessä asunut kymmenvuotias Jorma kävi kysymässä teatterista töitä. Hän saikin ensimmäisen roolinsa *Havukka-ahon ajattelijasta* mutta hoiti myös teatteri-
laisten lapsia ja lemmikkejä.

19-vuotiaana Uotinen sairastui Guillain-Barrén oireyhtymään, hermojuuritulehdukseen. Toipuminen halvaantumisesta ja puhekyvyn menettämisestä vei vuoden.

- Se hetki, kun sai vietyä itse lusikan suuhunsa uudelleen, oli järäisyttävää. Pienenkin liikkeen ymmärrys ja merkitys syvenivät. Sairaus antoi kipinän tulla tanssijaksi ja alun uudelle elämälle.

Tanssin kieli on universaalia

Uotinen aloitti tanssijan uransa Kansallisbaletissa 1970. Jo kuuden vuoden kuluttua hän tanssi Pariisissa ja viihtyi kaupungissa viisi vuotta. Pariisi teki tanssijasta taiteilijan.

- Pariisiin oopperassa kokeellista tanssiryhmää johtanut **Carolyn Carlson** vieraili Kansallisbaletissa ja houkutteli minut Ranskaan. Se oli urani kannalta fundamentaalisin asia. Löysin tanssi-ilmaisuni ja sain uutta ymmärrystä tanssin tekemisestä.

Tanssin ja musiikin kieli on universaalia, mutta tanssi on Uotiselle läheisin ja kokonaisvaltaisin ilmaisukieli.

- Tanssi on fyysinen tapahtuma, jossa aktivoidaan koko kroppa. Tulkintoja on niin paljon kuin katsojia, ja jokainen kokee tanssin eri lailla.

Uotinen on opiskellut tanssia Suomen lisäksi Sveitsissä, Ruotsissa ja Tanskassa sekä esiintynyt noin 40 maassa ja tehnyt koreografioita myös kansainvälisesti. Hänen mukaansa kansallisia eroja on niin yleisössä kuin tanssijoissa.

- Esimerkiksi Intiassa yleisö häipyi välillä katsomosta. Työ- ja tapakulttuurissakin on eroja. Italialaiset ja ranskalaiset ovat

spontaaneja ja välittömiä antautumisessaan, mutta ranskalaisilla hierarkia on valtava. Ruotsalaisten puolestaan pitää dis-kuteerata, ennen kuin he alkavat hommiin.

Myös musiikin kieli on universaalia, ja etenkin chansonet ovat Uotiselle rakkaita. Hän on kunnostautunut myös laulajana ja julkaissut pari albumia.

Pariisi-vuosien jälkeen Uotinen oli ensin Helsingin kaupunginteatterin tanssiryhmän taiteellisena johtajana kymmenen vuotta ja sitten toisen mokoman Kansallisbaletin johtajana. Kuopio tanssii ja soi -festivaalin taiteellisena johtajana hän oli 18 vuotta.

- Ne olivat fantastisia vuosia, joiden aikana muutin festivaalin profiilia ratkaisevasti: klassikoiden sijaan painotus tuli nykytanssin puolelle. Meillä oli huipputason tekijät - keskin-kertaista ei kannattanut laahata ulkomailta Suomeen.

Palautekin oli erinomaista.

- Kuopiolaiset huutelivat kadulla, että Jorma, huippua, luotamme valintoihisi! Se ohjasi eteenpäin. Onneksi läksäiset olivat toissa vuonna, ehdimme pitää hyvät juhlat.

Aina on mahdollisuuksia

Vuosi 2020 kuritti myös Uotista. 50-vuotista taiteilijauraa kunnioittava 18 esityksen juhlakiertue jäi pitämättä koronan vuoksi. Siirtääkään ei kannattanut, sillä merkkipäivä oli ja meni, mutta Uotinen ei halua ruikuttaa.

- Kaikkien on vain sopeuduttava. En ole mikään nostalginen menneisiin katsoja, avoin katse on aina eteenpäin.

Edessä hämmöittää lokakuinen JHL:n Ammattialafoorumi Tampere-talossa. Uotinen on yksi jäsentapahtuman huippupuhujista. Teemoja ovat työhyvinvointi ja tulevaisuuden työelämä. Uotinen uskoo pelottoman suhtautumisen ja riskin-
oton olevan avaimia myös tulevaisuuteen.

- Pandemia on osoittanut työmallien muuttuvan. En ole ennustaja tai guru, mutta aina on mahdollisuuksia ja aivoilla voimaa. Ratkaisevaa on mieli ja miten tarkastelemme totuttuja toimintamalleja. Tarvitaan uteliaisuutta, sitoutumista ja kiinnostusta omiin työtehtäviin. Siten voi odottaa merkittäviä tuloksia.

AIKAJANA

1950

Syntyy Porissa.

1960

Saa ensimmäiset roolinsa Porin teatterissa.

1969

Sairastuu hermotulehdukseen ja halvaantuu.

1970

Aloittaa Kansallisbaletin tanssijana.

1976

Aloittaa tanssijana Pariisin oopperassa.

MITÄ TÖITÄ
JORMA UOTINEN
TEKI ENNEN
TANSSIJAN URAA?
KATSO VIDEO
motiivilehti.fi

– Maailman menestyksiä
en enää haikaile.
Kunhan vain terveys ja
järki säilyisivät.

– Ammatillisesta flopista oppii. Kun pääsee häpeän pelosta, uskaltaa jatkaa.

Törmäykset luovat uutta

Jos kokee työnsä tärkeäksi ja tulee hyväksytyksi, työhyvinvoinnin palaset lokahtavat paikoilleen. Eri-mielisyyksiä ja epäonnistumisiakaan ei pidä pelätä. Uotinen toteaa törmäyksen synnyttävän uutta.

- Epäonnistumisia ei kannata hävetä vaan tunnustaa ne niin itselle kuin muille. Ammatillisesta flopista oppii, ja kun pääsee häpeän pelosta, uskaltaa jatkaa. Sadan vuoden päästä oma moka on pikkujuttu.

Uotisella on uransa varrella ollut johdettavanaan erilukuinen määrä tanssijoita ja sidosryhmäläisiä. Kuopiossa vakituisia oli vain kolme, Kansallisbaletissa peräti sata, väliin mahtuu Kaupunginteatterin 20 hengen tanssiryhmä. Kaikissa on ollut omat herkkuhetkensä ja haasteensa.

- Suora kontakti on tärkeää. Tärkeää on tuoda omat ajatuksensa julki ja kuunnella muita. Luovan prosessin pitää olla pakoton. Jos koreografia ei suju, on parempi mennä kotiin ja aloittaa uudelleen seuraavana päivänä.

Kateus ei kannaa

JHL:n tähtiammatillaisia palkitaan Ammatilliaforumissa. Uotinen pitää asiaa erinomaisena.

- Huippuammattilaisia pitääkin nostaa ja tunnustaa työn laatu. Jokaisella alalla on omat huippunsa, jotka vetävät samalla alaa eteenpäin. He ovat välttämättömiä. Suomalaisille ei ole helppoa tunnustaa huippuja. On helpompaa ymmärtää ja suosia keskin kertaisuutta, mutta jos kaikki ovat samaa massaa, innostus jää puuttumaan.

Uotisen mukaan tähtiammatillaisia ei ole syytä kadehtia, sillä se on tuhoava voimavara. Kenenkään menestys ei ole keneltäkään pois.

Taiteilija itsekin lukeutuu tähtiammatillisiin, ja hän uskoo muuttaneensa käsityksiä tanssikulttuurin sisällä.

- Toin Ranskasta uutta estetiikkaa ja uutta valonkin estetiikkaa sekä toimintatapojen muutoksia. Olin ensimmäinen miestanssija, joka veti tunnin mittaisen sooloesityksen. Halusin myös avata mahdollisuuksia jälkipolville.

Suomessa on hyvä olla

Suomalainen hyvinvointiyhteiskunta näyttyy Uotiselle upeana asiana. Hän muistuttaa, että Suomi on nimetty monena vuonna maailman onnellisimmaksi kansaksi. Hän ottaa vertailukohtaksi

Keski-Afrikan tasavallan, jossa hän on vieraillut Unicefin hyvän tahdon lähettiläänä.

- Meillä ei kuolla nälkään. Jokainen saa ilmaisen koulutuksen ja oppii lukemaan ja laskemaan. Afrikassa saattoi olla suuri hämmästyksen aihe, jos koululainen sai lyijykynän. Maailman eriarvoisuuteen verrattuna Suomen olot ovat erinomaiset.

Uotinen myöntää miettineensä ensimmäisenä Ranskan vuotenaan, josko ei palaisi enää Suomeen. Isoin euforia hiipui jo toisena vuotena, ja kun viiden vuoden jälkeen avautui Kaupunginteatterin pesti, paluu tuntui luonnolliselta.

- Voisi silti olla hauska kokemus muuttaa Pariisiin vaikka puoleksi vuodeksi. Muutoin en haikaile ulkomaille.

Asenne tanssiin muuttunut

Muutaman viime vuoden aikana Uotinen on tehnyt paluun tanssijana ja myös koreografina, mutta suuri yleisö on tottunut näkemään hänet tv-persoonana. *Tanssii tähtien kanssa* -ohjelman sanavalmiina tuomarina hän on ollut vuodesta 2006, ja *Talentin* tuomarointi jatkuu jo toista kautta.

- Tv-julkisuus on tuonut siivun persoonallisuuskuvaani - ja hyvä niin. Olen siellä omana itsenäni, enkä esittelemässä mitään käsikirjoitettua roolia.

Uotisen mukaan *Tanssii tähtien kanssa* on muuttanut asenteita. Kun jääkiekkoilija tanssii tosissaan jalassaan pinkit housut ja päällään kukkapaita, katsoja oppii suhtautumaan asiaan uudella tavalla. Sen lisäksi että tanssikilpailu on hyvää viihdettä, se on lisännyt harrastajien määrää.

Kokkiohjelmista Uotinen on kieltäytynyt, paitsi *Kokkisodasta*, sillä siinä ei tarvinnut itse kokata.

Silmäparit seuraavat

Uotinen kertoo tekevänsä kotonaan tanssiliikkeitä joka päivä. Ne ovat hänelle itselleen tarkoitettuja intiimejä hetkiä. Ulkosalla on aina silmäpari tarkastelemassa.

- Selfieitä pyydetään usein ja suostun aina, se 20 sekuntia ei ole suuri vaiva.

Tulevaisuuden suunnitelmia taiteilijalla ei erityisemmin ole. *Uotinen goes Kekkonen* -teosta saatetaan vielä esittää, kun ajat helpottuvat. 70-vuotispirskeet siirrettiin viime vuodelta ensi kesäksi.

- Maailman menestyksiä en enää haikaile. Kunhan vain terveys ja järki säilyisivät. □

1992

Aloittaa Kansallisbaletin taiteellisena johtajana.

1982

Rakastuu Helena Lindgreniin.

2003

Äiti kuolee.

2006

Aloittaa tuomarina *Tanssii tähtien kanssa* -ohjelmassa.

Motiivini

MINKÄLAISEN TAIDON ESITTÄISIT TALENT-SHOW'SSA?

Laulaisin chansonin, ehkä *La vie en rose*.

MIELEENPAINUVIN TANSSIESITYS, JONKA OLET ITSE TEHNYT?

Omista sooloesityksistäni mainittakoon *Huuto 80*-luvulla. Se oli mullistava, ja kiersin sen kanssa ympäri Eurooppaa.

MIKÄ ON ELÄMÄNFILOSOFIASI?

Fernando Pessoa runo:

Ollaksesi suuri pane kaikki mitä olet pienimpäänkin mitä teet.

Älä mitään itsestäsi liioittele, äläkä mitään sulje pois.

*Ole kaikki kaikessa. Kuu mahtuu joka lampeen,
koska se loistaa niin korkealta.*

Alueelta

Yhdistysten ilmoituksia alueittain. Kokous-, koulutus- ja tapahtumailmoitukset löytyvät myös jhl.fi/tapahtumakalenteri.

Etelä-Suomi

Lahden seudun teknisen alan työntekijöiden JHL 204

Sääntöm. kevätkokous ja yhd. uusien sääntöjen hyväksyminen 21.4. SDP-salissa, Hämeenkatu 7, Lahti.

Tie-Infra Etelä-Suomi JHL 002

Sääntöm. kevätkokous etäyhteydellä 22.4. klo 18. Ilm. 20.04. mennessä puh. 040 185 6459.

Helsingin opetustoimen henkilöstö JHL 133

Sääntöm. kevätkokous 27.4. klo 16.30 etäyhteydellä. Teams-kutsu lähetetään jäsenrekisteristä saatuun sähköposti-osoitteeseen. Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset kokousasiat, vahvistetaan luottamusmiesvalinnat, valitaan yhdistykselle puheenjohtaja, täydennetään hallitusta, hyväksytään liiton sääntömuutos.

Upinniemen yhdistys JHL 780

Sääntöm. kevätkokous etäyhteydellä 29.4. klo 17. Lisät. ja tarkemmat ohjeet kokoukseen osallistumisesta saat ilmoittautumisen yhteydessä. Ilm. viim. 26.4. jasu.karjalainen@gmail.com.

Itä-Suomi

Iisalmen kunnalliset JHL 206

Sääntöm. kevätkokous 21.4. klo 18. Kokouspaikka on nimellisesti Iisalmen Työväentalo, Pohjolankatu 11, Iisalmi. Kokoonnutumisrajoitusten vuoksi ja kaikkien turvallisuuden takaamiseksi hallitus toivoo osallistumista mahdollisuuksien mukaan etäyhteydellä. Ennakkoihm. 18.4. mennessä jhl206@luukku.com. Määräaikaan mennessä ilmoittautuneet voivat osallistua kokoukseen. Kokouslinkki lähetetään ilmoittautuneille. Yhdistyksen sääntömuutos.

Sisä-Savon JHL 233

Sääntöm. kevätkokous 22.4. klo 18 Tervon valtuustosalissa, Tervontie 4, Rautalampi. Kokoukseen voi osallistua paikan päällä (20 hlö) tai etäyhteydellä

Teamsin kautta. Ilm. ennakkoon 15.4. mennessä ssjhl@outlook.com, jotta voimme ennen kokousta lähettää Teams-linkin sähköpostin välityksellä. Kerro, osallistutko paikan päällä vai etäyhteydellä.

Meijän sote JHL 212

Sääntöm. kevätkokous 22.4. klo 16 Valkealammen mökillä. Yhdistyksen uusien sääntöjen hyväksyminen ja varaluottamusmiesten (Honkalampi ja varapääluottamusmiehen) täytevaali loppukaudelle 31.12.2022 saakka.

Leppävirran JHL 269

Sääntöm. kevätkokous 22.4. klo 18 kunnanvirastolla. Liiton uudet säännöt. Voi osallistua myös etäyhteydellä. Kahvitarjoilu.

Servican JHL 863

Sääntöm. kevätkokous 27.4. klo 17. Kokouspaikka on nimellisesti Tavikallio, Tavirannantie 20. Kokoukseen on mahdollista osallistua etäyhteydellä. Varmistaaksemme kokouksen teknisen sujuvuuden, hallitus edellyttää ennakkoilmoittautumista 23.4. mennessä. He, jotka ovat ilmoittautuneet määräaikaan mennessä, voivat osallistua kokoukseen, ilm. löytyy jhl863jasenasioidenhoitaja@gmail.com. Yhdistyksen sääntömuutos. Kokousmateriaali löytyy yhdistyksen nettisivuilta. Kokouslinkki lähetetään ilmoittautuneille. Lisät. puheenjohtaja/pääluottamusmies Reijo Räsänen puh. 044 426 0030 tai 044 279 8713.

Joensuun seudun JHL 310

Sääntöm. kevätkokous 28.4. klo 17.30 yhd. toimistolla, Torikatu 17, Joensuu. Asioiden vuoden 2020 toimintakertomus ja tilinpäätös, toiminnantarkastajien lausunto, tilinpäätöksen vahvistaminen ja vastuuvapauden myöntäminen hallitukselle, sääntömuutosten vahvistaminen. Koronatilanteen vuoksi vain etäosallistuminen (Teams), joka vaatii sähköpostiosoitteen. Ilm. 23.4. mennessä jhl310.fi tai sihteeri Titta Pyykölle puh. 050 431 7454 arkisin klo 17-19.

Nurmeksen kunnalliset JHL 326

Sääntöm. kevätkokous 28.4. klo 16.30 Trattoria Pielisen kabinetissa, Tuulentie 10, Nurmes. Osallistujille tarjolla ruokailu. Sit. ilm. 26.4. mennessä Erja Tolvanen puh. 050 591 8504. Mahdollisista koronan aiheuttamista rajoituksista/ muutoksista ilm. kotisivuillamme nurmeksenkunnallisetjhl326.jhlyhdistys.fi.

Kaakkois-Suomi

Savonlinnan seudun JHL 567

Sääntöm. kevätkokous 15.4. klo 18 opetusravintola Paviljonki, Rajalahdenkatu 4, Savonlinna. Kokouksessa käsitellään sääntömuutoksia.

Raideammattilaisten osasto 9 JHL 1009

Sääntöm. kevätkokouksen 27.4. klo 17.30 Pieksämäen ABC Liikenneasema, Vehkanotko 2, Pieksämäki. JHL:n uudet säännöt.

Lappi

Meri-Lapin JHL 052

Sääntöm. kevätkokous 22.4. klo 18 toimistolla, Torikatu 2, Kemi. Koronaepidemian takia kokoonnutumisia on rajoitettu, joten on suositeltavaa osallistua etäyhteydellä. Yhdistyksen sääntömuutos. Ilm. outi.korvela@lpshp.fi. Kokouslinkki lähetetään ilmoittautuneille.

Rovaniemen opetusalan yhdistys JHL 596

Sääntöm. kevätkokoukseen 27.4. klo 16.30. Kokous toteutetaan etäyhteydellä, jonka linkki lähetetään kaikille ennakkoon ilmoittautuneille. Ilm. tarja.suopajarvi@redu.fi 26.4. mennessä. Yhdistyksen sääntömuutokset.

Lounais-Suomi

Kasvatus- ja sivistysalan ammattilaiset JHL 065

Sääntöm. kevätkokous 20.4. klo 18.30

Teams-kokouksena. Sääntömuutos- asia. Ilm. tini.vehvilainen@turku.fi 15.4. mennessä.

Turun teknisten ja hyvinvointialojen ammattilaiset JHL 553

Sääntöm. kevätkokous 28.4. klo 18. Kokouspaikka on nimellisesti yhdistyksen toimitila, Kaskenkatu 17 A 14. Kokoonnutumisia on rajoitettu ja kokoukseen on mahdollista osallistua vain etäyhteydellä. Yhd. sääntömuutos. Kokoukseen voit osallistua tietokoneella, tabletilla tai älypuhelimella. Lisät. Saara Vossi puh. 040 548 8260 sekä Marja-Leena Järvelä mallunposti@gmail.com.

Oulu

Julkisten ja hyvinvointialojen Oulun yhdistys JHL 334

Sääntöm. kevätkokous 23.4. klo 18. Paikka on vielä auki, mutta rajoitusten takia kokoukseen voi osallistua paikan päällä 6-10 henkeä. Kokoukseen osallistumisen edellytyksenä on ilm. ennakkoon.jari.tilus@gmail.com 21.4. mennessä, jotta voimme lähettää Teams-linkin sähköpostin välityksellä.

Limingan JHL 531

Sääntöm. kevätkokous 28.4. klo 17.30 Lakeustalo Cafen yläkerta, Tupoksen tie 10, Liminka. Sääntömuutos. Ilmoittautuminen tarjoilujen vuoksi 26.4. mennessä puh. 040 732 8000. Noudatamme koronasuosituksia.

Oulun seudun aluehallinnon yhdistys JHL 784

Sääntöm. kevätkokous 23.4. klo 16.30 Radisson Blu, Kaleva-kabinetti, Hallituskatu 1, Oulu. Kokouksen jälkeen jatkamme päivällisellä. Ruuat tilataan kokouksen alussa, joten olkaa ajoissa paikalla. Ilmoittautuminen elisa.virta@ely-keskus.fi viim. 16.4.

Oulun kaupungin työntekijät JHL 024

Sääntöm. kevätkokous 29.4. klo 17 SAK:n aluepalvelukeskuksen kahviossa, Mäkelininkatu 31, 5.krs, Oulu. Osallistuminen koronan sallimissa rajoituksissa. Noudatamme koronasuosituksia, ja kokoukseen on mahdollista osallistua etäyhteydellä Teamsin kautta. Kokoukseen osallistumisen edellytyksenä on ilmoittautuminen ennakkoon 15.4. mennessä jhlry024@outlook.com tai

puh. 044 972 5832, jotta voimme lähettää ennen kokousta Teams-linkin sähköpostilla. Sääntömuutos.

Oulun yliopistolaiset JHL 734

Sääntöm. kevätkokous 29.4. klo 16 ravintola Kastari, Linnanmaa, Pentti Kaiteran katu 1, Oulu. Luottamusmiesvalintoja ja hallituksen täydentämistä vuodelle 2021. Lisäksi päätetään yhdistyksen sääntöjen muuttamisesta. Koronatilanteen takia kokoukseen on ilm. helena.karjalainen@oulu.fi tai puh. 040 961 4945 (tekstiviesti) viim. 22.4. Kokoukseen voi osallistua paikan päällä (rajoitettu osallistujamäärä) tai etäyhteydellä Teamsin kautta. Ilmoita, miten osallistut.

Hintan tiemiehet JHL 455

Sääntöm. kevätkokous 30.4. klo 15 etänä Teamsin välityksellä. Ilm. kokoukseen lähettämällä sähköposti-osoitteesi 30.4. klo 9.00 mennessä janne.saukonoja@destia.fi. Saat sen jälkeen kutsun kokoukseen. Lisät. Janne Saukonoja, puh. 040 589 5875.

Pohjanmaa

Teuvan ja Kaskisten JHL 452

Sääntöm. kevätkokous 21.4. klo 18 Kulttuuritalo Orrela, Porvarintie 51, Teuva. Käsitellään mm. JHL sääntömuutokset. Kokouksien rajoitusten vuoksi ilmoittautumiset 20.4. mennessä Minna puh. 040 514 6650 tai Satu puh. 050 326 0525.

Vaasan kaupungin kunnalliset JHL 127

Sääntöm. kevätkokous 27.4. klo 18. Kokouspaikka on nimellisesti yhdistyksen toimitali, Hietalahdenkatu 21, Vaasa. Koronaepidemian takia kokous pidetään etäyhteydellä. Varmistaaksemme kokouksen teknisen sujuvuuden, ilm. 20.4. mennessä puheenjohtajahl127@gmail.com. Kokouslinkki lähetetään ilmoittautuneille. Yhdistyksen sääntömuutos.

Satakunta

Satakunnan sairaanhoitopiiriin JHL 078

Sääntöm. kevätkokous 20.4. klo 18 Teams-etäkokouksena. Yhd. sääntömuutokset ja muuta ajankohtaista asiaa edunvalvonnasta. Ilm. etukäteen ja ilmoittautumislinkki löytyy yhd. kotisivuilta jhl078.jhlyhdistys.fi.

Osallistumislinkki Teams-kokoukseen lähetetään ilmoittautuneille sähköpostitse. Koska olemme koronatilanteen takia pakotettuja etäkokousjärjestelyyn ilman kokoustarjoilumahdollisuutta, tarjoamme kokoukseen osallistuneille pizzalahjakortin.

Nakkilan kunta-alan ammattiyhdistys JHL 374

Sääntöm. kevätkokous 19.4. klo 18.30 OP:n kokoustila, Porintie 4, Nakkila. Päätetään yhdistyksen sääntöjen muutoksesta.

Harjavan kunnalliset JHL 272

Sääntöm. kevätkokous 21.4. klo 17.30 Myllykatu 10, Harjavalta. Sääntömuutokset. Ilm. Sari Aromaalle 16.4. mennessä puh. 040 565 2751 (klo 15 jälkeen) tai sari.aromaa@harjavalta.fi. Varaudumme koronatilanteen mukaan. Mahdollisista muutoksista ilmoitetaan työpaikoilla ja paikallislehdessä.

Sisä-Suomi

TieJHL Keski-Suomi 179

Sääntöm. kevätkokous 24.4. klo 14 Korpilahden vanha pappila, Koivukuja 8, Korpilahti. Kokouksessa ruokatarjoilu. Käsitellään mm. liiton uudet säännöt sekä yhdistyksen toiminnan jatkaminen.

Tampereen Sähkölaitos Oy henkilökunta JHL 120

Sääntöm. kevätkokous 28.4. klo 16 paikka on nimellisesti Ratinan lämpötila, kokoushuone Keidas, mutta korona-rajoitusten takia kokoukseen osallistutaan Teamsin kautta. Kutsulinkki kokoukseen tulee myöhemmin sähköpostitse. Hyväksytään yhdistyksen uudet säännöt.

Varsinais-Suomi

Kaarinan kunta-alan ammattiyhdistys JHL 299

Sääntöm. kevätkokous 21.4. klo 18 Littoisten monitoimitalo, Tallakatu 2, Littoinen. Ilm. 14.4. mennessä pia.lumme@kaarina.fi tai tekstiviestillä puh. 050 373 2548.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiriin kuntayhtymän henkilökunta 114

Sääntöm. kevätkokous 22.4. klo 17 turvallisuusyistä etänä. Jos ei ole mahdollisuutta osallistua etänä, niin

kokouspaikkana toimii yhd. toimisto, Koulukatu 17 A, Turku. Sääntömuutokset yhdistyksen sääntöihin! Ilmoittaudu kokoukseen linkistä lyyti.in/JHL_114_Kevatkokous_2021. Lisät. Janne Sjölund puh. 040 500 3398.

Turun kunnantöväen ammattiosasto JHL 025

Sääntöm. kevätkokous 22.4. klo 18 ammattiosaston toimistolla, Tuureporinkatu 17 C, Turku. Yhdistyksen sääntömuutos. Kokoukseen osallistuminen on mahdollista etäyhteydellä. Ilmoittautuminen. 18.4. mennessä jhl25ry@gmail.com. Kokouslinkki lähetetään ilmoittautuneille.

Suur-Salon JHL 087

Sääntöm. kevätkokous 27.4. klo 17.30. Luottamusmiesvalintojen täydentäminen sekä sääntömuutokset. Kevätkokous järjestetään Teamsin kautta etäkokouksena. Ilm. kokoukseen 22.4. mennessä toimisto@jhl87.fi.

V-S erityishuoltopiiriin työntekijät JHL 481

Sääntöm. kevätkokous 27.4. klo 18 etäyhteyksin Teamsin välityksellä. Yhdistyksen sääntömuutos. Ilm. 23.4. mennessä heli.kaleva@kto-vs.fi, ilmoittautuneille tulee kokouksen kirjautumislinkki sähköpostiin.

Raideammattilaisten V-S Os. 201 JHL 1201

Sääntöm. kevätkokous 29.4. klo 18. Vallitsevan tilanteen vuoksi kokous järjestetään etäkokouksena. Ilm. viim. 25.4. joni.avula@vr.fi. Osallistumisohjeet ja linkki kokoukseen lähetetään

ilmoittautumispäivän jälkeen. JHL:n sääntöuudistukset.

Valtakunnallinen

STM:n hallinnonalan ammattiosaston JHL 805

Sääntöm. kevätkokous etänä 28.4. Koska koronaepidemian takia kokoontumisia on rajoitettu, kokous järjestetään etäyhteydellä. Varmistaaksemme kokouksen teknisen sujuvuuden, hallitus edellyttää ennakoilmoittautumista 23.4. mennessä sihteerijhl805@outlook.com. He, jotka ovat ilmoittautuneet määräaikaan mennessä, voivat osallistua kokoukseen. Yhdistyksen sääntömuutos. Kokouslinkki lähetetään ilmoittautuneille.

Motiivilehden aikataulu 2021

nro	aineisto	ilmestyy
4	20.5.	9.6.
kesätauko		
5	5.8.	25.8.
6	9.9.	29.9.
7	14.10.	10.11.
8	17.11.	8.12.

Ilmoitusten jättäminen

Yhdistysilmoitukset jätetään osoitteessa www.jhl.fi/toiminta/jarjestotoiminta/yhdistykset/laheita-tapahtuma

Mikäli haluat kokousilmoituksen lehteen, täytä lomakkeen kohta 3, jossa ruksaat kohdan ”Haluan tapahtuman myös Motiivi-lehteen”.

Miten palkat kehittyivät vuonna 2020?

Kokoaikaisien palkansaajien ansiot nousivat viime vuonna. Valtiolla palkat nousivat eniten, osoittavat Tilastokeskuksen ennakkotiedot. Vuoden 2020 viimeisen neljänneksen ja vuoden 2019 viimeisen neljänneksen välinen ansiotason nousu oli 2 prosenttia. Reaaliansiot nousivat puolestaan 1,8 prosenttia.

Ansioiden kehitys on ollut viime vuosina hieman erilaista yksityisen ja julkisen sektorin välillä kilpailukykysovimuksen vuoksi. Kilpailukykysovimuksessa sovittiin, että julkisen sektorin lomarahoja leikataan 30 prosentilla vuosina 2017-2019. Tämä näkyi negatiivisena ansiokehityksenä kuntasektorilla ja valtiolla vuonna 2017 mutta ei enää. □

JULKINEN SEKTORI KÄRJESSÄ

Valtiosektori pitää ykköspaikkaa, ja kuntasektori kiihlasi kakkoseksi. Valtiolla palkat nousivat 2,3 prosenttia ja kunnissa lähes yhtä paljon, eli 2,2 prosenttia. Myös naisen euro kasvoi, ja sukupuolten väliset palkkaerot kaventuivat valtiolla. Valtiosektorin naisten ansiot nousivat 2,25 prosenttia ja miesten 2,21 prosenttia. Siten valtiolla naisten palkat olivat 88,5 prosenttia miesten palkoista.

YKSITYISSEKTORI PERÄNPITÄJÄNÄ

Yksityissektorin ansiokasvu jäi jälkeksi julkisen sektorin palkoista. Palkat nousivat 1,9 prosenttia. Sukupuolten väliset palkkaerot eivät kaventuneet: miesten ansiot nousivat 1,91 ja naisten 1,77 prosenttia. Tuntipalkkaisten ansiot nousivat 1,71 prosenttia ja kuukausipalkkaisten 1,98 prosenttia, kun vastavasti kuntasektorilla tuntipalkkaisten ansiot nousivat tasan 2 ja kuukausipalkkaisten 2,28 prosenttia.

VALTION ANSIOKASVU RIPEÄÄ

Valtion ansiokasvu näyttää olevan todella ripeää 2000-luvulla, mutta puhdas ansiotason kehitys piilottaa allensa valtion tehtävärakenteen muutoksen vaikutuksen. Useita pienipalkkaisia ammatteja on pudonnut pois valtion tehtävälistalta, ja samalla tilalle on tullut uusia kovempipalkkaisia ammatteja. Tällainen rakennemuutos näkyykin valtiosektorin nopeampana ansiokasvuna.

KIKY EI VAIKUTA ENÄÄ

Julkisen sektorin lomarahaleikkauksen päätyminen näkyy ansiokasvussa. Lomarahojen palauttamisen vuotta 2017 edeltävälle tasolle nosti kunta- ja valtiosektorien ansiokasvun lähes samalle tasolle yksityissektorin kanssa vuoteen 2015 verrattuna. Jo vuonna 2019 julkisen sektorin ansiokasvu lähes saavutti yksityisen sektorin sopimuskorotusten ja tulokellisuuden perustuvan kertaerän ansiosta.

Youssef Zad

Ekonomisti

Yhteiskuntavaikuttaminen ja kansainvälinen edunvalvonta

ANSIOTASON KEHITYSTÄ KANNATTAA peilata hintojen kehitykseen, sillä näin voidaan arvioida reaaliansioiden eli ostovoiman kehitystä. 2000-luvulla palkansaajien ostovoiman kehitys on ollut hyvää. Hintojen kehitys, eli inflaatio on ollut 2010-luvulta eteenpäin hyvin maltillista ja paikoittain jopa pelottavan heikkoa. Kilpailukykysovimuksen vuoksi palkansaajien ostovoiman kehitys heikkeni väliaikaisesti. Tulevien vuosien inflaatio-odotukset ovat myös maltillisia pandemia-kriisin siivittämänä.

LUE ASIASTA LISÄÄ
tilastokeskus.fi > palkkatilastot

Lomarahojen ja lomakorvausten vaikutus päivärahaan

Eduskunta on hyväksynyt korona-ajan poikkeuslakien jatkon kesäkuun loppuun asti:

- sovitellussa päivärahassa korotettu suojaosa (500 e/kk ja 465 e/neljän viikon jaksolla)
- erityistä sovittelujaksoa ja laskennallista palkkaa ei käytetä sovitellussa päivärahassa
- yritystulojen sovittelu on mahdollista omalla ilmoituksella
- työttömyysetuutta voidaan maksaa ennakona ilman päätöstä enintään kuudelta kuukaudelta
- liikkuvuusavustuksen työmatkan keston edellytys kokoaikatyössä on lyhennetty (2 tuntia).

Lakimuutoksia sovelletaan hakujaksoihin, jotka alkavat viimeistään 30.6.2021 ja liikkuvuusavustuksiin, kun kokoaikatyö-suhde alkaa viimeistään 30.6.2021.

Mikäli muutoksia ei neljättä kertaa peräkkäin jatketa kesäkuun jälkeen, käytetään 1.7. alkavissa sovittelujaksoissa tavanomaisia suojaosia eli 300 euroa kuukaudessa ja 279 euroa neljän viikon jaksossa.

Lomat ja soviteltu päiväraha

Vuosilomapalkan, lomarahojen ja lomakorvauksen vaikutukset päivärahaan riippuvat siitä, maksetaanko niitä osa-aikatyön vai kokoaikatyön perusteella.

Työttömyysturvalaki määrittelee työn osa-aikaiseksi, kun työaika on enintään 80 prosenttia alan enimmäistyöajasta. Työsuhte voi siis olla työttömyysturvalain mukaan kokoaikatyötä, vaikka työaika ei olisi 100 % enimmäistyöajasta.

Osa-aikatyön ajalta voidaan maksaa soviteltua päivärahaa. Palkka sovitellaan päivärahan kanssa siinä sovittelujaksossa, jolloin palkat maksetaan. Yli kahden viikon kokoaikaiset työsuhteet eivät ole sovittelun piirissä, joten niiden palkkoja ei sovitella, vaikka palkkoja olisi maksussa työttömyys- tai lomautusajalla.

Vuosilomapalkka

Kokoaikatyötä tekevien vuosilomapalkkoja ei sovitella, eikä lomapäiviltä ole oikeutta päivärahaan. Osa-aikatyössä vuosilomapalkka sovitellaan jaksossa, jolloin lomapalkan maksupäivä on. Osa-aikatyön vuosilomapäiviltäkin voidaan maksaa päivärahaa.

Lomarahat ja lomakorvaus

Kestoltaan yli kahden viikon kokoaikaisen työsuhteen lomarahojen ja -korvauksia ei sovitella. Ne eivät siis vaikuta päivärahaan, vaikka ne olisivat maksussa, kun henkilö on päivärahan-saajana.

Osa-aikatyön lomarahat ja -korvaukset sovitellaan sillä jaksolla, jolle niiden maksupäivä

osuu. Sovittelu tehdään, vaikka lomat olisivat kertyneet ajalta, jolloin ei ole ollut työnhakijana ja vaikka palkanmaksun ajankohtana olisi kokonaan työtön tai lomautettuna. Sovitteluun ei vaikuta se, onko työskentelyajalta hakenut päivärahaa.

Esimerkki:

Henkilö on osa-aikatyössä 12.8.2020–5.6.2021, eikä ole hakenut päivärahaa työn ajalta. Hän lähettää työttömän päiväraha-hakemuksen ajalta 7.–30.6.2021. Osa-aikatyön palkka 1.–5.6.2021 sekä lomarahat ovat maksussa 15.6. Kaikki tuolloin maksettavat palkat ovat soviteltavaa tuloa. Ne sovitellaan kesäkuun päivärahaan, vaikka työt on tehty ajalla, jolta ei ole hakenut päivärahaa. Sovittelujakso on täysi kuukausi (tässä tapauksessa 1.6.–30.6.2021), vaikka päivärahaa ei hakisi koko kuukaudelta.

- Jos lomarahat olisi maksettu jo touku-kuussa, ne eivät vaikuttaisi kesäkuun päivärahaan. Palkat sovitellaan siinä jaksossa, jolloin palkkojen maksupäivä on.

- Vain suojaosan ylittävä palkkatulo vaikuttaa päivärahan laskennassa vähentävästi. Kesäkuussa sovitellun päivärahan suojaosa on 500 e/kk. Mikäli poikkeuslait eivät sen jälkeen jatku, palautuu 1.7. alkavissa sovittelujaksoissa suojaosa entiseksi, eli 300 euroon kuukaudessa.

eWertti Nettikassa on sähköinen asiointipalvelu, jonka kautta voit lähettää hakemukset ja ilmoitukset työttömyyskassaan itsellesi parhaiten sopivana ajankohtana.

Julkisten ja hyvinvointialojen työttömyyskassa

Postiosoite: PL 100, 00531 Helsinki
Sähköposti: tkassa@jhl.fi

eEmeli Puhelinkassa päivystää kellon ympäri numerossa **010 190 300** ja henkilökohtaisesti maanantai–torstai klo 10–14. eEmelissä saat ohjeita, voit tehdä kokonaan työttömän jatko-hakemuksen, sekä tiedustella maksupäivää ja käsittelytilannetta.

(Hinta kiinteästä verkosta soittaessa paikallisverkkomaksu ja matkapuhelinverkosta soittaessa oman operaattorin hinnoittelun mukaan)

MINÄ

Pelikunnon pelastaja

Osastonsihtööri Jonathan Ndongala on saanut apua jalkapallossa sattuneisiin loukkaantumisiin. Nyt hän opiskelee hierojaksi, jotta voi auttaa muita.

teksti Samuli Launonen kuva Esko Jämsä

JONATHAN NDONGALA
syntynyt 1997

KOTIPAIKKA
Helsinki

AMMATTI
osastonsihtööri

KOULUTUS
ylioppilas, opiskelija
hierojakoulu Relaxissa

TYÖNANTAJA
silmä-korvasairaala
HUS

HARRASTUS
jalkapalloilu puoli-
ammattilaisena

1

vapaa-
päivä

2

vakavaa
loukkaantumista

4

kuukautta
valmistumiseen

4

sisarusta

0

punaista
korttia

7

urheilu-
tapahtumaa
viikossa

50

km:n edestä
urheilua
viikossa

10

tuntia
työvuoron
pituus

– Parasta on, kun huomaat ymmärtäväsi asiakasta ja löydät ongelmaan ratkaisun.

MIKSI JONATHAN VALITSI JHL:N?
LUE LISÄÄ: motiivilehti.fi

Klikkaa ostoksille
JHL:n omaan verkkokauppaan!

14.4.–31.5.2021 saat 20 % alennuksen

JHL:n lippalakista, tuubihuivista,
käsidesistä sekä kasvomaskista!

Ajaako kova työtahti eläkkeelle?

Entistä useampi jää mielenterveyssyistä ennenaikaiselle eläkkeelle. Yksi selitys voi olla työtahdin kiristyminen erityisesti fyysisesti raskaissa ihmissuhdetöissä.

teksti Taru Berndtson kuvat Väinö Heinonen

Vuonna 2018 kuului hälyttäviä tietoja työkyvyttömyyseläkkeistä. Sairauden vuoksi ennenaikaiselle eläkkeelle siirtyneiden määrä oli kääntynyt jälleen nousuun kymmenen vuotta jatkuneen laskun jälkeen.

Ravitsemisalalla työskentelevä **Osmo** (nimi muutettu) sai masennusdiagnoosin viitisen vuotta sitten. Hän arvelee masennuksen johtuneen vaikeasta tilanteesta silloisella työpaikallaan.

- Korkeassa asemassa ollut henkilö kiusasi lähes kaikkia työntekijöitä. Jouduimme esimerkiksi tekemään hankalia työvuoroja niin, että myöhäisestä työvuorosta joutui tulemaan aikaiseen aamuvuoroon.

Ennen pitkää tapausta puitiin työtuomioistuimessa, joka langetti kiusaajalle tuomion.

Osmon masennus ei johtanut eläkkeeseen, mutta puolen vuoden sairausloman jälkeen Osmo irtisanoutui työstään.

- Päätin, etten jää myrkylliseen työympäristöön, vaan minun on laitettava oma terveyteni etualalle. Useimmat työkaverini seurasivat esimerkkiä.

Mielenterveysongelmat yleisin syy

Mielenterveyden ongelmat ovat nousseet muutamina viime vuosina yleisimmiksi työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisen syyksi. Vuonna 2019 mielenterveyssyyt ohittivat tuki- ja liikuntaelinsairaudet yleisimpänä työkyvyttömyyseläkkeen perusteena. Silloin mielenterveysperustein myönnettiin kaikista työkyvyttömyyseläkkeistä 33 prosenttia, kun tuki- ja liikuntaelinsairauksien perusteella eläkkeistä myönnettiin 31 prosenttia.

Kunta-alalla ennenaikaisesti eläkkeelle siirtytään keskimääräisesti enemmän esimerkiksi lähihoitajan, kotipalvelutyöntekijän, sairaala-apulaisen ja kiinteistöhuoltajan töistä.

Mielenterveyssyyt työkyvyttömyyseläkkeiden taustalla ovat kunta-alan ammateissa nousussa esimerkiksi lähihoitajilla, vaikka tuki- ja liikuntaelinten vaivat ovatkin edelleen ennenaikaisen eläköitymisen yleisin syy.

Mielenterveyden häiriöiden, etenkin masennuksen, lisääntyminen näkyy myös kunta-

sektorin sairauspoissaoltilastoissa. Esimerkiksi Tampereella mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöistä johtuvien sairauslomien määrä on viime vuosina lisääntynyt useilla prosenttiyksiköillä. Vuonna 2018 liki viidennes kaupungin työntekijöiden sairauslomista myönnettiin mielenterveyssyistä. Monen työssä uupuneen sairausloma naamioidaan työterveyshuollossa masennukseksi, koska työuupumusta ei luokitella sairaudeksi eikä se siksi oikeuta sairauspäivärahaan.

Työkiire ja stressi syynä?

Mitä työelämässä on tapahtunut, kun entistä useampi ihminen ei jaksakaan tehdä töitä eläkeikänsä asti? Entä mitä syitä voisi olla mielenterveyssyistä johtuvien ennenaikaisten eläkkeiden yleistymisessä?

Tutkimustietoa näiden muutaman vuoden takaisen tilastokäänneiden syistä ei vielä ole, mutta tilastopäällikkö **Katinka Lybäck** Kevasta suostuu kuitenkin pohtimaan mahdollisia selittäviä tekijöitä.

- Meillä tehtyjen työolotutkimusten mukaan työkuormitus, kiire ja stressi näyttävät lisääntyneen. Stressiä voi aiheuttaa esimerkiksi muuttuvat työnkuvat sekä uusien työvälineiden ja järjestelmien opettelu. Myös itseohjautuvuuden ja itsensä johtamisen vaatimukset ovat lisääntyneet monessa työssä. Sellainenkin voi stressata.

Lybäckin mukaan mielenterveyden ongelmista johtuva työkyvyttömyys on voinut lisääntyä myös yksinkertaisesti siksi, että nykyään esimerkiksi masennuksesta on helpompi puhua eikä mielenterveyden ongelmia koeta enää leimaaviksi. Näin niiden todellinen määräkin alkaa näkyä tilastoissa, kun ennen diagnoosiksi on saatettu kirjoittaa esimerkiksi selkäsairaus. Osittain saattaa siis olla kysymys myös diagnostiikan ja hoitokäytäntöjen muutoksesta.

Tavoitteet liian korkealla

Osmo on huolissaan työn pakkotahtisuuden lisääntymisestä ravitsemisalalla. Hänen kokemuksensa mukaan kiire ja työstressi ovat ongelma erityisesti sellaisissa työpaikoissa, joissa julkisen alan töitä tehdään yhtiömuotoisesti.

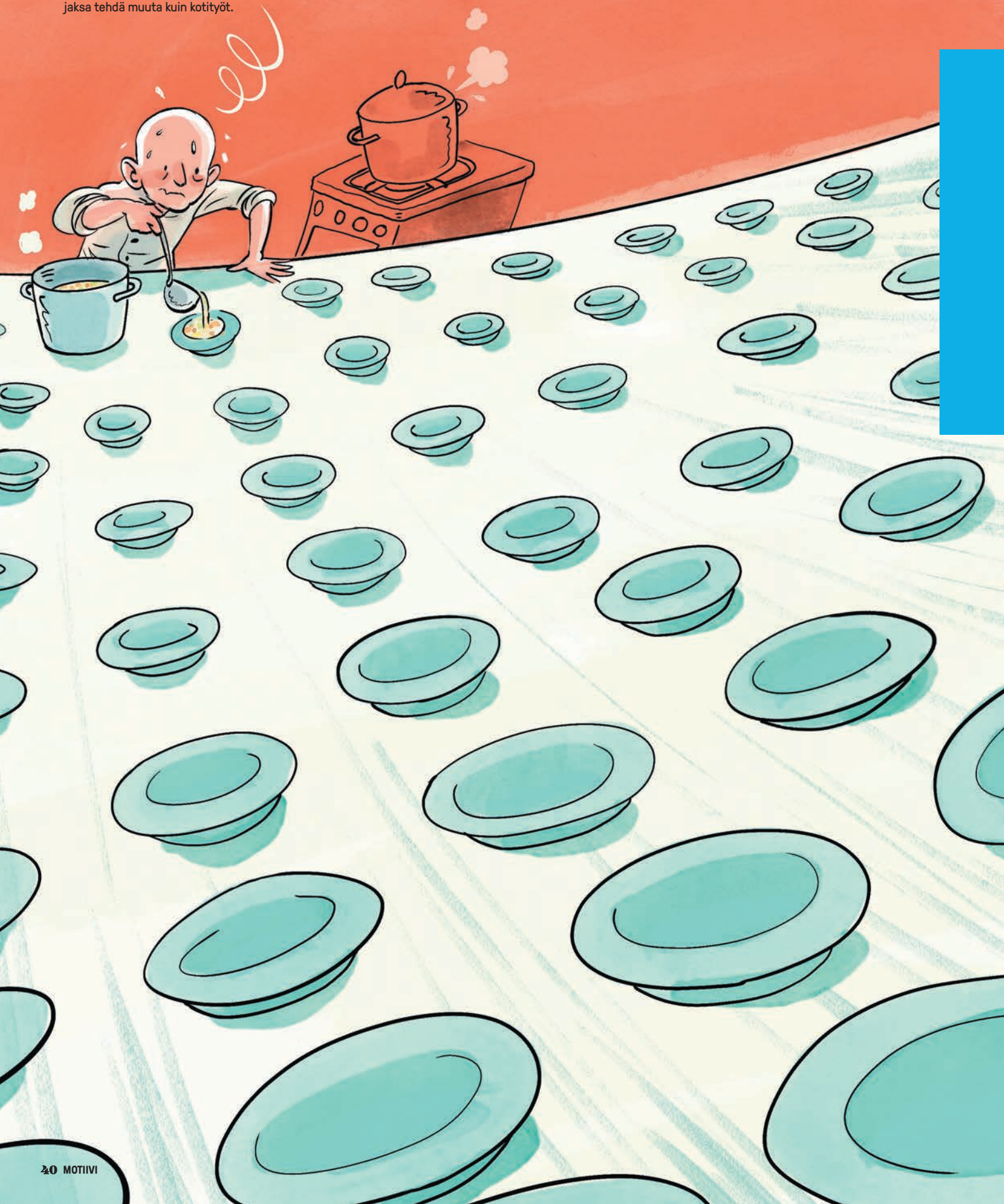
– Kärjistäen, teemme
kaksinkertaiset työt
yksinkertaisella
korvauksella.

RAVITSEMISALALLA työskentelevä Osmo (nimi muutettu) sai masennusdiagnoosin viitisen vuotta sitten. Hän arvelee masennuksen johtuneen vaikeasta tilanteesta silloisella työpaikallaan.

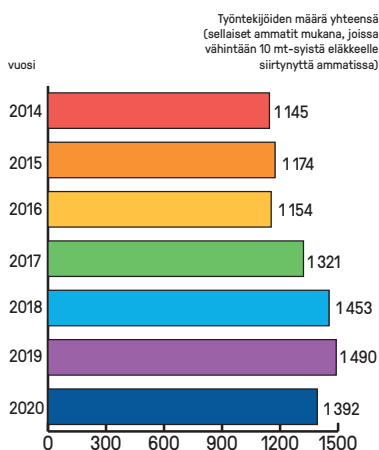
OSMO KOKEE nykyisen työnsä niin raskaaksi, ettei hän ehdi palautumaan siitä edes viikonloppuisin. Silloin hän ei jaksakaan tehdä muuta kuin kotityöt.

– Päätin, etten jää myrkylliseen työpaikkaan, vaan minun on laitettava terveyteni etualalle.

MIELENTERVEYSSYISTÄ työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet kuntatyöntekijät, suurimmat ammattiryhmät

Lähde: Keva

- Edellisessä työpaikassani kaikki esimiehet olivat yhtiöittämisen seurauksena vaihtuneet. Työaikamitoituksia kiristettiin ja henkilöstöä vähennettiin. Tuntui, että voittoa haettiin suoraan henkilöstökuluista.

Osmolla on kokemusta myös kuntien omissa yksiköissä työskentelystä.

- Niissä määrärahoja oli enemmän, ja sen ansiosta työssä oli enemmän liikkumavaraa. Meille maksettiin jopa tulospalkkiota, kun ylitimme meille asetetun tavoitteen.

Kuntaomisteisissa yhtiöissä tavoitteet on viritetty niin korkealle, että tulospalkkiota on hänen mukaansa mahdoton saavuttaa.

Johtaminen vaikuttaa

Tutkija **Hanna Rinne** Kelasta uskoo, että johtaminen ja työn organisointi vaikuttavat paljon työntekijöiden työssä jaksamiseen.

Rinteen mukaan on ongelmallista, jos työn vaatimukset on mitoitettu niin korkeiksi, että työtä ei pysty tekemään kunnolla annetuissa puitteissa. Työntekijä voi joutua kantamaan eettistä taakkaa siitä, että jotakin on pakko jättää tekemättä.

Yksilön keinot työolojen parantamiseksi ovat Rinteen mielestä usein vähissä. Siksi työpaikoilla olisi kohdattava ongelmien juurisyyt.

- Listassa ammasteista, joista yleisimmin siirrytään työkyvyttömyyseläkkeelle, on hyvin vähän korkeampaa koulutusta vaativia ammatteja. Voisiko olla niin, että niissä työntekijöillä on paremmat mahdollisuudet vaikuttaa työhönsä kuin matalamman koulutuksen ammasteissa?

Rinteen mukaan korkeasti koulutetut saattavat myös hakea herkemmin apua jaksamiseensa.

- Tai sitten heidän työterveyshuoltonsa toimii tässä suhteessa paremmin.

Arvostus on vähissä

Nykyään Osmon työskentelee eteläsuomalaisen kunnan omistamassa yhtiössä, joka tuottaa ateria-, puh- taus- ja kiinteistönhoitopalveluja kouluille, päivä- kodeille ja sosiaali- terveydenhuollon yksiköille.

Osmon tehtävänä on valmistaa ruokaa koululai- sille. Lisäksi hän osallistuu ruoan esillepanoon.

- Työn ehtoja määrittää yksityisten alan työ- ehtosopimus. Työtahti tiukkenee koko ajan. Tun- tuu, että jatkuvasti tulee lisää töitä, jotka pitäisi saada tehtyä alimiehityksellä.

Sijaisia ei Osmon mukaan palkata, eikä ylitöitä saa tehdä, jotta ei tule ylimääräisiä kuluja.

- Kärjistäen voi sanoa, että teemme kaksin- kertaiset työt yksinkertaisella korvauksella.

Osmon mielestä työnantaja ei arvosta heidän työtään.

- Asiakkailta olemme onneksi saaneet hyvää palautetta. Jopa oppilaat ovat tulleet kertomaan, että ruuan laatu on parantunut.

Työn raskautta lisäävät puutteelliset työvälineet, jotka vaikeuttavat työstä suoriutumista aivan tar- peettomasti.

- Esimerkiksi keittopäivinä joudumme tekemään ruoan kahdessa erässä, koska keittiöstä puuttuu

tarpeeksi iso pata. Tuntuu, ettemme voi vaikuttaa työhön siten kuin haluaisimme, vaikka kentällä tie- dämme, miten asiat ovat ja kuinka ne hoituisivat nykyistä paremmin ja tehokkaammin.

Miten käy tulevaisuudessa?

Katinka Lybäckin mielestä on yhteiskunnan kan- nalta todella iso asia, jos kunnallisissa palvelu- ammasteissa työskentelevät ihmiset eivät jaks- eläkeikään asti. Olisi paitsi työntekijän myös yhteiskunnan etu pystyä ennaltaehkäisemään työkyvyttömyyseläkkeitä kaikin tavoin.

- Tietyissä hoiva-ammasteissa on jo nyt valtavaa työvoimapulaa, esimerkiksi tarvisisimme heti 750 uutta lähihoitajaa. Nykyisellä koulutustahdilla ei pystytä vastaamaan vaikkapa hoiva-alojen haas- teisiin. On selvää, ettei saisi olla ainakaan työ- markkinoilta pois työntäviä tekijöitä. Jokainen työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyvä työntekijä on poissa tekijäporukasta.

Työhyvinvointiin ja työssä jaksamiseen panosta- minen olisi ensiarvoisen tärkeää.

- Ehdottomasti pitäisi paremmin pystyä ehkäi- semään sairauspoissaoloja ja varsinkin työ- kyvyttömyyseläkkeitä, nykyisistä osajista olisi todella tärkeää pystyä pitämään kiinni.

Paljon puhetta, vähän villoja

Osmon työpaikalla puhutaan paljon työhyvin- voinnista ja sen merkityksestä.

- Esimerkiksi työntekijöiden infotilaisuuksissa pyydetään osallistumaan keskusteluun, mutta kun niin tekee, ei aloitteista seuraa mitään. Välillä tun- tuu, että työhyvinvoinnista puhuminen on enem- män tai vähemmän näytösluonteista, hän sanoo.

Osmon mielestä esimiesten ja työntekijöiden välistä kommunikaatiota olisi syytä parantaa.

- On se sentään parempaa kuin aiemmassa työ- paikassa, josta lähdin, mutta ei erityisen hyvää kuitenkaan.

Myös työergonomiassa olisi kehittämisen varaa.

- Olen kertonut työhyvinvointimittauksessa epä- kohdista ja saanut vastaukseksi, että hyviä point- teja ja laitetaan korvan taakse. Toistaiseksi kuiten- kaan mitään ei ole tapahtunut.

Aikaa palautumiseen ei ole

Suurin ongelma Osmon nykyisessä työssä on, että työ on niin raskasta, ettei siitä ehdi palautumaan.

- Työpäivä on todella raskas ja annamme kaik- kemme. Työviikon jälkeen yrität hoitaa kotityöt, mutta muuta viikonloppuna ei sitten jaksakaan.

Osmon kertoo, että jos hän valittaa väsymystä esimiehelle, saa vastaukseksi, että ”mene työ- terveyteen ja katsotaan, mitä siellä sanotaan”.

- Työterveydestä saa helposti nukahtamis- ja mielialalääkkeitä ja ehkä myös sairauslomaa. Osa lähiesimiehistä tuntuu välittävänkin porukan väsymisestä, mutta isommilta pomoilta tulee vain tsemppausviestejä.

Hän ihmettelee, miksi työntekijöiden virkistys- toimintaan varatut määrärahat jäävät usein käyt- tämättä.

– *Nyt mennään jaksamisen ääri rajoilla.*

– Nyt korona-aikaankin voisimme mennä ulos grillaamaan vaikka makkaraa, mutta meille on sanottu, ettei se tällä hetkellä onnistu.

Pienin keinoin kohti parempaa

Mikä neuvoksi, kun työpaikan ilmapiiri ahdistaa ja työ kuormittaa mutta säännöllinen ansiotulo on välttämätön?

– Olen toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa, ja vakituisen työn jättäminen arveluttaa. Plussaa on myös se, että työ tarjoaa mahdollisuuksia oppia uutta sekä edetä vaikkapa esimieheksi, Osmo myöntää.

Hänen mielestään nykyisestä työpaikasta saisi varsin pienillä uudistuksilla lähes unelmien työpaikan.

– Tarvittaisiin vain hiukan lisää väljyyttä työaikoihin ja henkilöstömitoitukseen ja joitain parannuksia laitteisiin ja työvälineisiin.

Uskooko nelikymppinen jaksavansa eläkeikään, noin 66-68-vuotiaaksi asti, eli lähes kolmekymmentä vuotta nykyisessä työssään?

– Saa nähdä, kestäkökö kroppa sinne asti, sillä keittiötyö on varsin kuluttavaa.

Työn rankkuudesta muistuttavat kummankin käden hermopinteet.

– Myös henkisesti eläkeikään asti jaksaminen epäilyttää, jos muutosta parempaan ei tapahdu. Nyt mennään koko ajan jaksamisen ääri rajoilla, hän sanoo. □

Polku työkyvyttömyyseläkkeelle

TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKE VOIDAAN myöntää, kun henkilöllä on diagnosoitu sairaus tai vamma ja hänellä on ollut oikeus sairauspäivärahaan vähintään 300 päivää. Sairauspäivärahakausi voi koostua myös useammasta jaksosta. Vleensä sen kertymistä tarkastellaan kaksi vuotta taaksepäin.

USEIN PYSYVÄÄ eli toistaiseksi myönnettyä eläkettä edeltää kuntoutustuki eli määräaikainen työkyvyttömyyseläke. On myös mahdollista hakea suoraan pysyvää työkyvyttömyyseläkettä. Myöntämisedellytykset määräaikaiselle ja pysyvälle työkyvyttömyyseläkkeelle ovat samat. Määräaikaiselle eläkkeelle voi hakea jatkoa, jos työkyky ei ole palautunut kuntoutustuen päättyessä. Kuntoutustuelta on kuitenkin tarkoitus palata työelämään hoidon tai kuntoutuksen avulla.

ELÄKETURVAKESKUS OHJEISTAA, että kahden vuoden määräaikaisen eläkkeen jälkeen olisi tutkittava, ovatko edellytykset pysyvälle eläkkeelle olemassa. Kuntoutustuella olevaa voidaan tukea työhön palaamisessa esimerkiksi työkokeilun avulla.

Lähde: Eläkejohtaja Merja Paananen Kevasta

JHL:n Työhyvinvoinnin **webinaari 22.4. klo 14.30–18.00**

Teema: Työhyvinvointi etulinjan ammateissa – poikkeusolot ja jälkimainingit

14.30–14.45

Webinaarin aloitusjuonto

14.45–15.30

Inhimillisyyden säilyttäminen kriisioloissa

Valmentaja, psykoterapeutti, työyhteisösovittelija Saara Remes

15.30–15.45

Chatissa mahdollisuus kysymyksiin + tauko

15.45–16.30

Elämää maskien takana

Laitospalveluesimies Minna Junni ja laitoshuoltaja

Taru Ruokonen, Saimaan tukipalvelut Oy, Lappeenranta

16.30–16.45

Chatissa mahdollisuus kysymyksiin + tauko

16.45–17.30

Millainen kansakunta kriisistä tulee ulos?

Toimittaja, ohjaaja ja kirjailija Ina Mikkola haastattelee edellisiä puhujia

17.30–17.45

Chatissa mahdollisuus kysymyksiin

17.45–18.00

Lopetusjuonto

Saara Remes

Ina Mikkola

JHL-OPISTO

jhl.fi/liity

70
Sievi

Pohjois-Euroopan
suurin
jalkinevalmistaja

TEHTY SUOMESSA
MADE IN FINLAND

Pitääkö työehtojen muuttamisesta järjestää yt-neuvottelut?

Elina Nieminen, lakimies
Oikeudelliset asiat
elina.nieminen@jhl.fi

Korkeimman oikeuden tuore ratkaisu linjaa, velvoittaako työsuhteen olennaisen ehdon yksipuolinen muuttaminen työntajaa yhteistoimintaneuvotteluihin.

YRITYSTEN YHTEISTOIMINTALAIN mukaan työnantaja on velvollinen käymään työvoiman käytön vähentämistä koskevat neuvottelut, jos se harkitsee toimenpiteitä, jotka voivat johtaa työntekijän irtisanomiseen, lomauttamiseen tai osa-aikaistamiseen taloudellisilla tai tuotannollisilla perusteilla. Velvoitteen laiminlyönti voi oikeuttaa vähentämistoimenpiteen kohteeksi joutuneen työntekijän saamaan työnantajalta yhteistoimintalaissa säädettyä hyvitystä.

Korkein oikeus otti ennakkoratkaisussaan (KKO:2021:17) kantaa siihen, kuuluuko työnantajan yksipuolisesti muuttama työsuhteen olennainen ehto kyseisen neuvotteluelvoitteen piiriin ja voiko velvoitteen laiminlyönti tässä tapauksessa johtaa hyvitysseuraamukseen. Tapauksessa työnantajan tuotantomäärät olivat pienentyneet ja työnantaja oli yksipuolisesti muuttanut työntekijöiden työsuhteiden olennaista ehtoa: aiemmin työaikaan kuuluneet lounastauot oli muutettu työntekijöiden omaksi ajaksi.

Työnantaja kuului yhteistoimintalain soveltamisalaan, mutta ei ollut käynyt työvoiman käytön vähentämistä koskevia neuvotteluita ennen ehtomuutoksen tekemistä. Työntekijät vaativat korkeimmassa oikeudessa hyvitystä, koska he katsoivat työnantajan laiminlyöneen yhteistoiminta-

velvoitetta. Lisäksi työnantajan yksipuolinen ehtomuutos tulisi rinnastaa tilanteeseen, jossa työnantaja ensin irtisanoa työsopimuksen ja tarjoaa sitten uutta sopimusta muutetuin ehdoin. Vastavasti hyvityksen saamisen edellytykseksi säädettyä irtisanomisen käsitettä olisi tulkittava niin, että se kattaa myös työsuhteen olennaisen ehdon yksipuolisen muuttamisen.

TYÖNANTAJA KIIISTI työntekijöiden vaatimukset ja vaati kanteen hylkäämistä. Sen mukaan sillä ei ollut ollut velvollisuutta käydä työvoiman käytön vähentämistä koskevia neuvotteluita, koska se ei ollut lomautanut, irtisanonut eikä osa-aikaistanut kantajia. Lisäksi se katsoi, ettei työsuhteen olennaisen ehdon yksipuolista muuttamista voi rinnastaa irtisanomiseen, kun arvioidaan työntekijän oikeutta hyvitykseen.

Korkein oikeus totesi ratkaisunsa perusteissa, että yhteistoimintalain sanamuodon mukaan velvollisuus työvoiman käytön vähentämistä koskevien neuvottelujen käymiseen koskee vain tilanteita, joissa työntekijöitä uhkaa irtisanominen, lomautaminen tai osa-aikaistaminen. Siten lain sanamuoto viittaa siihen, että muu työsuhteen ehtojen yksipuolinen muuttaminen kuin osa-aikaistaminen ei kuulu neuvotteluelvoitteen piiriin.

KORKEIN OIKEUS VIITTASI kuitenkin aikaisempaan oikeuskäytäntöön. Tietyt työsopimuksen päättämistä koskevat, työntekijän suojaksi säädetty oikeussäännöt soveltuvat myös tilanteessa, jossa työnantaja muuttaa yksipuolisesti työsuhteen olennaista ehtoa sen sijaan, että irtisanoisi työsopimuksen ja tarjoaisi uutta sopimusta muutetuin ehdoin. Lisäksi korkein oikeus vetosi yhteistoimintalain tarkoitukseen suojella työntekijää.

Korkein oikeus katsoi näiden seikkojen puoltavan tulkintaa, jonka mukaan työsuhteen olennaisen ehdon yksipuolinen muuttaminen rinnastetaan yhteistoimintalakia sovellettaessa työsopimuksen irtisanomiseen. Siten työnantaja oli laiminlyönti yhteistoimintavelvoitteensa, kun se oli jättänyt käymättä työvoiman vähentämistä koskevat neuvottelut. Yhteistoimintalain sisäiseen johdonmukaisuuteen vedoten korkein oikeus katsoi lisäksi kantajilla olleen oikeus hyvitykseen yhteistoimintavelvoitteen rikkomisesta.

Yritysten yhteistoimintalakia ollaan parhaillaan uudistamassa. Työsopimuksen olennaisen ehdon yksipuolinen muuttaminen tultaneen uudistuksessa säätämään nimenomaisesti yhteistoimintalain muutosneuvotteluiden piiriin kuuluvaksi tilanteeksi. □

Kysy

Askarruttaako mieltäsi jokin työelämään liittyvä kysymys? Lähetä se osoitteeseen motiivi-lehti@jhl.fi. Välitämme sen eteenpäin.

Lue lisää

Finlex, finlex.fi
KKO:2021 : 17

På svenska

Läs lagkolumnen på motiivilehti.fi/sv fr o.m. 14.4

Motiv

HAR DU HAFT NYTTA AV ATT KUNNA STICKA I ARBETSLIVET?

Inom hemvården hade jag en klient som stickade sockor, men inte kom ihåg hur man fick till hälen. Jag brukade hjälpa henne med den. Som skolgångsbiträde lärde jag många elever sticka.

VILKA STICKALSTER PASSAR NYBÖRJARE?

Det kan löna sig att börja med slätstickning utan mönster. Gör hellre en halsduk eller babyfilt än sockor, så slipper du göra sockor som första arbete. Ge inte upp, alla kan lära sig sticka!

HAR DU ANDRA TIPS?

Med grova stickor och tjockt garn ser du snabbt resultatet av ditt arbete. Kontrollera att mönstret passar ihop med garnet och stickorna.

Kopplar av med stickning

text Marina Wiik foto Linus Lindholm

MIN MAMMA var vänsterhänt, så jag lärde mig sticka av min farbrors fru. Hon hade en defekt på vänster pekfinger och höll det rakt när hon stickade. Jag gör likadant, eftersom jag trodde att man skulle göra så.

Jag har alltid gillat att skapa och arbeta med händerna. Genom åren har jag sytt, broderat, virkat och målat tavlor. I högstadiet stickade jag en tröja, men det var så långtråkigt att jag tänkte att jag aldrig skulle sticka mera.

När jag väntade barn och såg ett roligt mönster på en babyfilt, beslöt jag att ge stickandet en ny chans. Slutresultatet var lyckat, så jag fortsatte med en tröja i samma mönster. Den var av rosa angoragarn och för stickig i min smak, men båda mina döttrar älskade den.

JAG BRUKAR sticka på kvällarna framför tv:n, speciellt under hösten och vintern. Ibland stickar jag i flera timmar, vissa dagar inte alls. För det mesta stickar jag sockor. Jag är speciellt förtjust i färgglada, knähöga strumpor med brokigt mönster.

Förra hösten stickade jag också mössor av reflexgarn och ett par vantar med Beatles-motiv. Jag ger oftast bort mina alster, och även vantarna var ett beställningsarbete. Just nu stickar jag barnsockor och en islandströja.

Hantverksprodukter är unika och gjorda med omtanke. De är också en slags identitetsmarkörer. Jag har till exempel ett par korsnässockor som jag fått av en före detta kollega. Jag är mycket rädd om dem, eftersom de påminner mig om min hemby och om henne.

Hantverksfärdigheterna har fått ett uppsving under corona-epidemin och många ungdomar har börjat sticka. Jag hoppas att intresset håller i sig så att det finns någon som lär stickkonsten vidare till kommande generationer. □

NINA BROKVIŠT
Född 1966.

HEMORT
Malax.

UTBILDNING
Närvårdare och
skolgångsbiträde.

JOBB
Närvårdare på
demensboende.

FAMILJ
Man, två döttrar.

HOBBYER
Skapande, friluftsliv,
löpning.

Eikö jäsenyys muka kannata?

Liiton jäsenyys merkitsee etuja, joita et voi mitata rahassa, kuten rehdit työehdot ja luottamushenkilöiden tuki. Näiden lisäksi liitto tarjoaa lukuisia ihan puhtaasti rahanarvoisia etuja. Satojen - jopa tuhansien - eurojen edestä.

AMMATTILIITON KOULUTUKSET:
Jopa 1000 euroa per koulutus.
Kolmen päivän koulutus JHL-opistolla ei maksa jäsenille senttiäkään.
Koulutuksen lisäksi liitto kustantaa majoituksen, ateriat, kurssimateriaalit ja matkaliput.
Jos et ole JHL:n jäsen, paketin hinta on 1000 euroa + matkakulut.

AMMATTILIITON OIKEUSAPU:
Tuhansia tai kymmeniätuhansia euroja.
JHL:n jäseniltä ei peritä omavastuuta eikä oikeudenkäyntikuluissa ole ylärajaa, jos liitto on myöntänyt oikeusavun.
Jäsenelle ei muodostu siis oikeudenkäynnistä mitään kuluja. Tätä etua eivät kaikki liitot tai yksityinen työttömyyskassa tarjoa.
Yksityinen asianajotoimisto voi veloittaa oikeusriitojen selvittelystä tuhansia euroja.

AMMATTILIITON VAKUUTUSEDUT:
Liki 150 euroa vuodessa + vakuutukset, joita et saa muualta.
Jäsenenä saat muun muassa matkustaja-vakuutuksen ja ammatillisen vastuu-vakuutuksen, joiden arvo noin 150 euroa.
Jäsenenä saat myös vakuutuksen, joka suojaaa, jos saat tapaturmasta pysyvän haitan.
Lisäksi JHL tarjoaa perhepäivähoitajan irtaimistovakuutuksen sekä järjestö-vakuutuksen.
Vakuutusyhtiö Turvasta ja Ifistä saat liiton jäsenenä alennusta myös muista vakuutuksista.

PALJON, PALJON MUUTA:
Kympeistä satasiin.
JHL:n yhdistykset tarjoavat jäsenilleen monia rahanarvoisia etuja. Seuraa oman yhdistyksesi ilmoittelua ahkerasti!
Jäsenenä saat lisäksi: Motiivi-lehden kahdeksan kertaa vuodessa (arvo noin 100 euroa), jäsenkalenterin, alennuksia esimerkiksi avoimen ammattikorkeakoulun verkkokursseista, hotelleista, risteilyistä, polttoaineista, sähkösovimuksesta, lomamökeistä, hammashoidosta, silmä-laseista, äänikirjoista, nettitreeneistä, työvaatteista ja -jalkineista, koruista ja kelloista!
Ammattiliiton jäsenmaksu on vain 1,38% palkasta, ja voit vähentää maksun verotuksessa. Saat paljon ja vielä enemmän!

Vammaisalan koulutus ja vetovoima vahvistuvat

Vammaisalan tutkintorakenne ja koulutusnimikkeet uudistuvat. Kehitysvamma-alan ammattitutkinto poistuu, ja tilalle tulee uusi vammaisalan ammattitutkinto, joka pitää sisällään kahden eri alan tutkinnot: kehitysvamma-alan sekä henkilökohtaisen avun.

Uudet tutkintoperusteet otetaan käyttöön 1.8.2021. Elokuun alusta lähtien henkilökohtaisen avustajan koulutus siirtyy puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan tutkinnosta osaksi vammaisalan ammattitutkintoa.

JHL pitää kehitysvamma-alan ja henkilökohtaisen avun sisällään pitävää uutta vammaisalan tutkintoa erittäin tervetulleena ja alan vetovoimaa vahvistavana kokonaisuutena.

Uuden ammattitutkinnon perusteita ovat olleet laatimassa vammaisjärjestöt, työelämäjärjestöt ja koulutuksen järjestäjät.

23%

SAK:n kysely osoittaa, että lähes joka neljännellä työpaikalla (23%) työnantaja on perusteettomasti rajoittanut työntekijöiden ja luottamushenkilöiden oikeutta kertoa näkemyksiään työpaikkaa koskevista asioista julkisesti. Yleisimmin sananvapautta rajoitetaan kieltämällä kommentointi somessa sekä haastattelujen antaminen medialle.

Tukipalvelujen rooli näkyväksi

KUNTATYÖ2030 on jatkoa kunta- ja maakuntien työelämän kehittämisohjelmalle Kunteko2020:lle.

JHL:n työelämäasiantuntija **Anne Rannan** mukaan ohjelmasta jäi käteen erinomaisia kokemuksia ja hyötytietoa, joita on hyvä nyt lähteä jatkojalostamaan.

Kuntatyö2030 -hankkeen tavoitteena on edelleen edistää kuntatyön tuloksellisuutta, tuottavuutta ja työelämän laatua.

Ranta puhuu vahvasti tuki- eli runkopalvelujen huomioimisen ja merkityksen esiin nostamisen puolesta.

- Mikään ammattiala ei yksin pärjää ilman toimintaansa tukevia palveluja. Esimerkiksi vaikka sote-alat siirtyisivätkin jatkossa hyvinvointialueille, ei niiden toiminta ole mahdollista ilman ruokahuollon, puhtaanapidon, välinehuollon, siis kaikkien tukipalvelujen ammattilaisia.

Ranta korostaa, että pitkäkestoisessa hankkeessa on kyse laajemmasta työelämän kehittämisen kokonaispaketista, jota keritään vähitellen auki.

- Toimintojen kohdentaminen myös täsmentyy matkan varrella, Ranta toteaa.

*Kuntavaalit siirtyivät.
Lisäaikaa siis tankata
JHL:n kuntaremonttiteesejä!
Laitetaan kunnat kuntoon:
jhl.fi/kuntaremontti2021*

Miten ja mistä säästää?

Mistä aloittaa säästäminen, jos tuntuu, ettei ole säästettävää? Entä miten pienet ostokset ja niiden karsiminen vaikuttavat pitkällä aikavälillä? Ota vinkit haltuusi nauhoitettua JHL:n Oman talouden ABC -webinaarista, joka on katseltavissa 24.4.2021 asti.
jhl.fi -> ajankohtaista

Maahanmuuttajan perehdytys

Perehdyttäminen on työelämässä onnistuneen toiminnan perusta alalla kuin alalla. Onko siihen erityistarpeita, kun työntekijä tulee toisesta maasta? Maksuton vuorovaikutteinen verkkoluento aiheesta 20.5.
ttk.etapahtuma.fi

Jos työhönpaluu mietityttää

Mielenterveyden keskusliitto avasi maaliskuussa verkkokurssin mielenterveysongelmien vuoksi pitkään työstä poissa olleille ja työhönpaluuta suunnitteleville. Maksuttoman ja kaikille avoimen kurssin voi suorittaa omaan tahtiin itseopiskeluna.
hyvakysymys.fi/kurssi

KYSY IHMEESSÄ

Kiilaa rapistumisen rattaisiin?

TYÖVUOSIA TEKNISELLÄ puolella on minulla takana kohta 30. Pientä kremppea on siellä ja täällä. Työstäni tykkään, mutta miten pysyä vauhdissa mukana?

VASTAUS:

Miltä kuulostaisi ensi kesänä starttaava JHL:n, Verven ja Kelan yhteistyössä järjestämä monipuolinen Kiila-kuntoutus?

JHL:läisille teknisen sektorin työntekijöille on nyt tiedossa ihan oma, noin vuoden kestävä kuntoutuskokonaisuus. Se sisältää niin yksilövalmennusta kuin ryhmätapaamisia Tampereella.

Kiila-kuntoutuksessa etsitään hyviä ratkaisuja työssä jaksamiseen ja pyritään ennaltaehkäisemään työkyvyn laskea sekä parantamaan nykyistä työkykyä.

Kuntoutuksessa tarkastellaan, mitä työssä tapahtuu, mikä työssä on muuttanut ja kuinka muutokset vaikuttavat työn sujumiseen ja työssä jaksamiseen.

Ensisijaisena tavoitteena on mahdollistaa jatkaminen nykyisessä työssä.

Osallistujan oma terveys, kunto sekä henkilökohtainen hyvinvointi ovat huomion keskipisteenä. Tukena on asiantuntijoita työelämän monelta eri alalta: kuntoutuslääkäri, fysioterapeutti, psykologi ja tarpeen mukaan myös muita erityisasiantuntijoita. Lisäksi mukana ovat esimies ja työterveyshuolto.

Jos teknisen alan ammattilaisille suunnattu kuntoutus kiinnostaa, ota mahdollisimman pian yhteyttä omaan työterveyshoitajaasi, joka ohjaa sinut työterveyslääkärille. Hän arvioi kuntoutustarpeesi. Lisäohjeita hakuun ja tietojen Kiilasta: verve.fi, ja kela.fi.

Kurssinumero on 81620. Huomioithan, että hakemuksen tulee olla Kelassa viimeistään 30.4.2021.

Kysy ihmeessä

Lähetä kysymyksesi Motiivi-lehdelle osoitteeseen motiivi-lehti@jhl.fi.

Kiila ger mer ork för slutspurten

Satu Lindström i Korsholm är nöjd med sin rehabilitering, som fungerade som både väckarklocka och morsvila.

text Marina Wiik foto Linus Lindholm

Varje dag efter morgonkaffet skuffar Satu Lindström undan möbler i sitt arbetsrum och startar Youtube. Hon har för vana att viga åtminstone 15 minuter av sin arbetstid åt pausgymnastik.

- Jag och min kollega inom instrumentvården vid Korsholms hälsovårdscentral har till och med skaffat egna hantlar för ändamålet.

Lindström deltog nyligen i Kiila-rehabilitering, vilket gav henne extra motivation att sköta om sin arbetshälsa. Hon fick tips om kursen vid en hälso-granskning i samband med att hon fyllde 50.

- För att ansöka om rehabilitering krävdes ett B-utlåtande från företagsläkaren. Det var ändå inte speciellt mycket jobb med att skicka in sina papper till FPA.

Förutom instrumentvårdare är Satu Lindström huvudförtroendeman för kommunalt anställda JHL-medlemmar i Korsholms kommun. Jobbet är stressande och ganska ensamt.

- När jag sitter i förhandlingar följer arbetet med hem och ibland snurrar det i tankarna också om nätterna, säger Lindström.

Instrumentvårdaryrket är belastande på ett annat vis. Att sortera, putsa och packa medicinsk utrustning kräver koncentration och fingerfärdighet.

Speciellt ryggen, armarna och nacken tar lätt stryk, eftersom det är svårt att göra arbetsuppgifterna stående.

Städjobb belastar nacke och axlar

Lindström inledde sin rehabilitering i december 2019 på sydösterbottniska Härmä Rehab & Spa, där samtliga svenskspråkiga Kiila-kurser ordnas.

I samma rehabilitering deltog sex andra kvinnor med olika yrken och bakgrund. En av kurskamraterna var **Harriet Viljala** från Borgå.

Viljala har en mångskiftande arbetskarriär bakom sig. Hon har bland annat jobbat på slipstensfabrik, i telefonväxel, på FPA och Posten.

För närvarande är Viljala förtroendeman för städ- och kökspersonal samt vice huvudförtroendeman för JHL-anslutna arbetstagare vid Borgå stad. Hon jobbar också som anstaltsvårdare.

- Det är en ständig kamp mot klockan. Visst har jag numera en del maskiner till hjälp när jag städar, men de kan inte användas till allt, såsom att föra ut sopsäckar.

I städjobbet belastas speciellt nacke och axlar. Under de senaste åren har Viljala dessutom varit den enda med städuppgifter på de platser där hon har jobbat.

- Jag har saknat ett bollplank, någon jag kunde utbyta tankar om arbetet med. Det går ju inte att ringa chefen stup i kvarten.

Viljala brukar försöka gymnastisera och tänja längs med arbetsdagen. På fritiden gillar hon att cykla, promenera och vattenlöpa.

- När jag jobbade på Äppelbackens servicecenter fick vi använda gymmet och simbassängen en gång per vecka efter arbetstid. Det var en fin arbetsförmån!

Gav en spark i baken

Kiila-rehabiliteringen pågår i minst ett år och omfattar fjorton kursdagar, som hålls i tre olika etapper. Processen inleds med en individuell kartläggning av deltagarnas utgångsläge. Efter det följer gruppföreläsningar med näringsterapeuter, arbetspsykologer och idrottsinstruktörer.

Ämnen som tas upp är till exempel stressförebyggande åtgärder, ergonomi och rätt lyftteknik samt tillgången till olika sociala tjänster.

Dessutom ingår motionspass där deltagarna exempelvis kan stavgå, gå på gym, spela bollspel eller simma.

- Jag fick goda idéer för hur jag ska orka jobba tills jag går i pension. Efter rehabiliteringen ser jag annorlunda på mitt eget arbete och vet hur jag ska göra för att belasta kroppen mindre, säger Satu Lindström.

Harriet Viljala har liknande tankar.

- Kursen gav mig en spark i baken och fick mig att inse att jag måste ta bättre hand om mig själv.

Både Lindström och Viljala lyfter fram gemenskapen mellan kursdeltagarna som en av kursens största fördelar.

- Jag har tidigare varit på Aslak-rehabilitering och där var det fullt program från morgon till kväll.

*Rehabilitering vid rätt tid
stöder orken i arbetslivet
och ger längre arbetskarriär.*

UTEGYMMET vid Botniahallen är nära Satu Lindströms arbetsplats Korsholms hälsovårdsentral.

Kiila-konceptet var bättre, eftersom det fanns tid för att smälta det man lärt sig och umgås med de andra i gruppen, säger Viljala.

Hon och Lindström är med i en grupp där några som deltog i rehabiliteringen byter tankar och peppar varandra på Whatsapp.

- Om någon till exempel varit ute och skidat, kan hon skicka en bild av det till gruppen. Det fungerar som pepp och kamratstöd, säger Viljala.

Morsvila vid dukat bord

Tuula Haavasoja, sakkunnig i arbetslivsfrågor vid JHL, uppmantrar förbundsmedlemmarna att med låg tröskel höra sig för om möjligheten att delta i rehabilitering.

- Det lönar sig inte att skjuta upp saken tills man är i bottenkick. Om kursen kan hjälpa deltagarna att orka ens några år till i arbetslivet, har den fyllt sin funktion.

Satu Lindström rekommenderar rehabiliteringen för dem som har minst tio år kvar i arbetslivet. Hon tror att ett avbrott är speciellt välkommet för kvinnor.

- På Kiila får du gå till dukat bord och tänka på dig själv i en hel vecka. Det är ett sätt att ladda batterier så att man orkar med vardagens utmaningar igen, både hemma och på jobbet.

Både Lindström och Viljala är tvåspråkiga. Viljala ser det ändå som en fördel att rehabiliteringen gick på svenska.

- I Kiila ingår besök hos läkare och psykologer. Det är viktigt för mig att kunna sköta ärenden som berör min hälsa på mitt modersmål. □

REHABILITERING

VAD ÄR KIILA?

Kiila-rehabiliteringen har som mål att bevara och förbättra deltagarnas arbetsförmåga.

VEM KAN DELTA?

Den som har fast anställning, upprepade viss-tidsanställningar eller är företagare. Deltagandet förutsätter en sjukdom eller skada som de senaste åren försämrats väsentligt eller de närmaste åren kan försämrats arbetsförmågan och möjligheten till inkomstförvärvande.

NÄR ORDNAS NÄSTA KURS?

Följande svenskspråkiga Kiila-kurs inleds 8.11.2021 med ett öppenvårdsdygn. Kursen avslutas 23.9.2022. Ansök senast 31.7.2021.

MER INFORMATION

Information om ansökan etc. på jhl.fi/sv > [aktuellt](#) > [nyhetsarkiv](#) och kela.fi > [privatpersoner](#) > [rehabilitering](#).

Myötätunnon mahti

Putosin loppiaisena jäihin suksineni. Pääsin kuitenkin ylös omin voimin, vaikkakin hädin tuskien, ja lopulta kotiinkin kylmettymisestäni huolimatta - osin kontaten.

Mikä auttoi pelastumaan? Sitkeys. Vaikka yhä uudelleen romahdin takaisin jäihin, jaksoin nähdä sinisen taivaan poutapilvillä levätessäni hetken uutta voimaponnistusta varten. Taivas oli tosin umpipilvessä, huomasin jälkikäteen. Kehuin ääneen haukiksiani, jotka ovat ohuet kuin pulkannarut. Hoin, minä selviän!

Mutta aloin hävetä pelastumistani. Pitäisihän minun tajuta heikot jäät! Olin ollut tuhma tyttö. Tein kuitenkin päivytyksen sosiaaliseen mediaan, jotta muut eivät kokisi samaa tai vielä karmeampaa kohtaloa. Tulin kertalaakista Valtakunnan Viralliseksi Jäihinputoajaksi, koska annoin iltapäivälehdelle haastattelun kymmenen minuuttia päivätyksestäni. Moni muukin media halusi tehdä jutun.

Jouduin palautemylläkkään: haukuttiin dementikoksi, hulluksi ja toivottiin, että olisin jäänytkin järveen. Tsemppiviestit kumosivat kuitenkin negatiivisten vaikutuksen ja sai silmäni kosteiksi. ”Herätät myötätuntoa, Marja-Liisa! Sait ainakin minut toivomaan, että olisin juuri silloin sattunut lenkillä siihen auttamaan, antamaan päältäni kuivia vaatteita ja saattamaan äkkiä lämpimään.”

”Meillä on oikea sankarimummu! Älä häpeä yhtään, mummolla ei aina mene putkeen, mutta sitkeät mummot selviävät aina!” Kutojamummut, joiden kanssa olemme pitäneet yhteisiä kangaspuita 30 vuotta terveystalon pommisuojoissa, lähettivät tekstiviestejä.

Korona-ajan vuoksi, toki ihanan talvenkin, hiihdän usein jäällä. Ne ovat olleet myötätunto- ja vuorovaikutushiihtoja. Joka kerta on joku tuntematonkin vastaan tulija huikannut: ”Ihanaa, että selvisit!” Pari rouvaa huijoi keran ladunristeyksessä rannalta ja menin lähemmäs. Tuttuhan siellä seisoj toisen rouvan kanssa ja pyysi kertoamaan lapsiktraalle, miten pääsin heikoista jäistä. Pikkuiset mittailivat minua aluksi katseillaan, mutta hiljenivät sitten tyystin. Toinen rouva tokaisi, ai sinä olet se PUTOAJA! Hiihtoni kestävät nykyään kauan, ja olen tutustunut moneen ihmiseen!

Toinen rouva tokaisi, ai, sinä olet se putoaja!

Jokainen tarvitsee tsemppiä hädässä, eikä ole heikkoutta pyytää sitä. Myötätuntoinen osaa asettua toisen ihmisen asemaan ja lievittää hänen oloaan. Sen osoittaminen on helpompaa, kun tuntee toisen tai on kokenut samaa kuin hän.

Hätätilanteet, myös poikkeusolot, tuovat ihmisten parhaat puolet esiin. Tämä on vankasti todistettu. Juuri tästä syystä olemme taas kerran maailman onnellisin maa. Me autamme toisiamme. Me luotamme toisiimme.

Itseäänkin on kohdeltava myötätuntoisesti. Häpeän sijasta aloinkin kehua: hienoa, että olet pitänyt huolta kunnostasi, Marja-Liisa! Säilytit järjen, vaikka tilanne oli yllättävä ja hyinen. Toivon, että opinkin jotain. On oltava aktiivinen eikä odotettava, että joku muu pelastaa sinut. Kaikissa tilanteissa. □

Marja-Liisa Manka on työhyvinvoinnin asiantuntija. Hän on työskennellyt Tampereen yliopiston työhyvinvoinnin professorina ja kirjoittanut tietokirjoja.

KUVA Marja Ojala

JHL:n jäsenet pääsevät ottamaan varaslähdön vappuun:

Tervetuloa maksuttomaan virtuaaliseen stand up -iltaan perjantaina 23. huhtikuuta kello 18-19!

Jäsenemme voivat ilmoittautua tapahtumaan 21.4. asti osoitteessa: www.lyyti.fi/reg/JHL_standup

P.S. Jos et ole vielä jäsenemme, liity tähtiammattilaisten joukkoon!

jhl.fi/liity

Ilari Johansson on kuopiolaislähtöinen freelance-näyttelijä ja stand up -koomikko. Johansson valmistui ammattiinsa Copenhagen Comedy School -nimisestä oppilaitoksesta. Hänen suorasanainen esityksensä on parhaimmillaan loppuillasta, kun perheen pienimmät ovat jo nukkumassa.

Ursula Herlinillä on luontainen kyky löytää koomisia piirteitä elämän arkisista asioista. TV:stä olet voinut bongata Ursulan Nelosen Stand up! -ohjelmasta sekä Noin Viikon Studiosta. Herlin on saavuttanut useita tunnustuksia komiikan saralta, joten hänestä onkin povattu Suomen seuraavaa suurta naiskoomikkoa.

Heikki Vilja on yksi Suomen eniten keikkailevista koomikoista. Hän on tuttu mm. Nelosen stand up -ohjelman neljännen kauden isännän roolista sekä Naurun tasapainosta. Hän puhuu mielellään oma-kohtaisista kokemuksistaan, kuten perhe-elämästä, rehellisestä vinkkelistä.

Jäsenetu!

Ilmainen stand up -ilta huippukoomikoiden kanssa JHL:n jäsenille!

Ilari Johansson

Ursula Herlin

Heikki Vilja

KULUTTAJA
TESTIVOITTAJA
★ ★ ★ ★
2019

**Testivoittaja
Turvakasko nyt**

-25 %

**Ammattiliiton jäsenelle
lisäksi**

-10%

**Vaihtoehtoja on monia
– vain yksi on voittaja.**

**Hymyile,
olet Turvassa.**

Testivoittajan valinneen on helppo hymyillä – Turvakasko -25 %

Turvan Turvakasko ja liikennevakuutus ovat sekä hinnaltaan että bonuksiltaan Kuluttaja-lehden 8/2019 testivoittajia. Meiltä saat eniten vastinetta rahalle ja hymyn huulille, sillä myös asiakastytyväisyytemme on tutkitusti parasta.

Nyt saat Turvakaskon hymyilyttävään kevähintaan – ammattiliiton jäsenenä pilkkulleen 32,5 % alennuksella. Ensimmäisen vuoden alennuksen 25 % saat yksityisasiakkaan henkilö- tai pakettiauton uuteen Turvakaskoon, jonka alkamispäivä on 1.-30.4.2021. Ammattiliiton jäsenen 10 % jäsenalennus jatkuu tämän jälkeenkin.

Soita **01019 5109**, varaa aika tai osta heti turva.fi/testivoittaja

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva • turva.fi • 01019 5109

 turva